អដ្ឋកថា ព្រះសុត្តន្តបិដក

ខុទ្ទកនិកាយ គាថាធម្មបទ

ឈ្មោះ

ធម្មបទដ្ឋកថា

តតិយភាគ

ភាគ ៥២

ពុទ្ធសករាជ ២៥៥៩

អធិប្បាយ

គាថាធម្មបទ

ជរាវគ្គ ទី ១១

គាថាធម្មបទ

តតិយភាគ ជរាវគ្គទី ១១

មាន ០៩ រឿង

១.រឿងស្ត្រីសំឡាញ់នាងវិសាខា
២.រឿងនាងសិរិមា
៣.រឿងព្រះនាងឧត្តរាថេរី
៤.រឿងព្រះអធិមានិកភិក្ខុ
៥.រឿងព្រះនាងរូបនន្ទាថេរី
៦.រឿងព្រះនាងមល្លិកាទេវី
៧.រឿងព្រលោឡុទាយី
៨.រឿងបឋមពោធិកាល
៩.រឿងបុត្តសេដ្ឋីមានទ្រព្យច្រើន

ស្រៈនិស្ស័យ

Signes et accents:

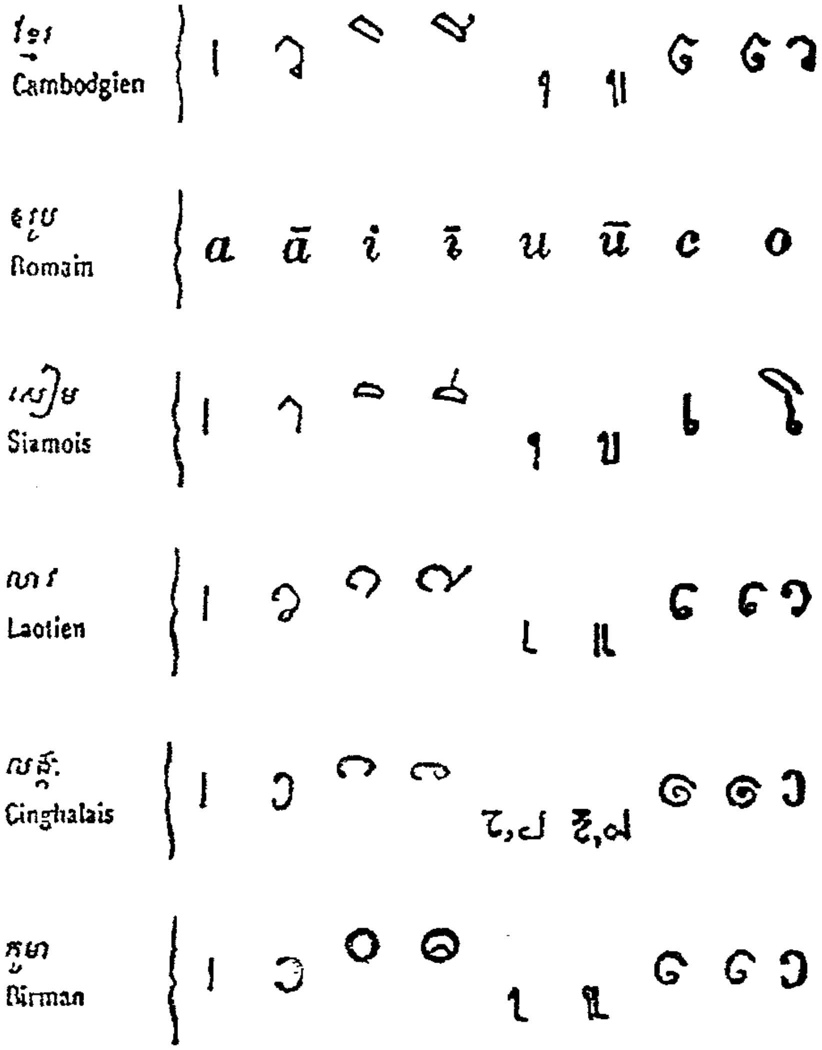

ស្រៈពេញតួ
Voyelles.

ខ្មែរ Cambodgien	អ	អា	ឥ	ឦ	ឧ	ឩ	ឯ	ឱ
ឡូប Romain	a	ā	i	ī	u	ū	e	o
សៀម Siamois	อ	อา	อิ	อี	อุ	อู	เอ	โอ
លាវ Laotien	ᩋ	ᩋᩣ	ᩍ	ᩎ	ᩏ	ᩐ	ᩑ	ᩒ
លង្កា Cinghalais	අ	ආ	ඉ	ඊ	උ	ඌ	එ	ඔ
ភូមា Birman	အ	အာ	ဣ	ဤ	ဥ	ဦ	ဧ	ဩ

ព្យញ្ជនៈ
Consonnes:

ខ្មែរ Cambodgien	ក្ក	ខ្ខ	គ្គ	ឃ្ឃ	ង្ង
ឡុប Romain	*k*	*kh*	*g*	*gh*	*ṅ*
សៀម Siamois	ก	ข	ค	ฆ	ง
លាវ Laotien	ກ	ຂ	ຄ	ຆ	ງ
លង្កា Cinghalais	ක	ඛ	ග	ඝ	ඞ
ភូមា Birman	က	ခ	ဂ	ဃ	င

ខ្មែរ Cambodgien	ច្ច	ឆ្ឆ	ជ្ជ	ឈ្ឈ	ញ្ញ
រ៉ូម Romain	*c*	*ch*	*j*	*jh*	*ñ*
សៀម Siamois	จ	ฉ	ช	ฌ	ญ
លាវ Laotien	ຈ	ຉ	ຊ	ຌ	ຎ
សិង្ហ Cinghalais	ච	ඡ	ජ	ඣ	ඤ
ភូមា Birman	စ	ဆ	ဇ	ဈ	ည

ខ្មែរ Cambodgien	ដ	ឋ	ឌ	ឍ	ណ
រ៉ូម Romain	*ṭ*	*ṭh*	*ḍ*	*ḍh*	*ṇ*
សៀម Siamois	ฏ	ฐ	ฑ	ฒ	ณ
លាវ Laotien	ຏ	ຐ	ຑ	ຒ	ຓ
លង្កា Cinghalais	ට	ඨ	ඩ	ඪ	ණ
ភូមា Birman	ဋ	ဌ	ဍ	ဎ	ဏ

ខ្មែរ Cambodgien	ត្ត	ថ្ថ	ទ្ទ	ធ្ធ	ន្ន
[illegible]	*t*	*th*	*d*	*dh*	*n*
សៀម Siamois	ต	ถ	ท	ธ	น
លាវ Laotien	ᨲ	ᨳ	ᨴ	ᨵ	ᨶ
លង្កា Cinghalais	ත	ථ	ද	ධ	න
ភូមា Birman	တ	ထ	ဒ	ဓ	န

ខ្មែរ Cambodgien	ប្ប	ផ្ផ	ព្ព	ភ្ភ	ម្ម
រ៉ូម Romain	*p*	*ph*	*b*	*bh*	*m*
សៀម Siamois	ป	ผ	พ	ภ	ม
លាវ Laotien	ບ	ຜ	ພ	ຟ	ມ
សិង្ហល Cinghalais	ප	ඵ	බ	භ	ම
ភូមា Birman	ပ	ဖ	ဗ	ဘ	မ

ខ្មែរ CAMBODGIEN	យ្យ	រ្រ	ឡ្ល	វ្វ	ស្ស	ហ្ហ	ឡ	ំ	។
រ៉ូម Romain	*y*	*r*	*l*	*v*	*s*	*h*	*ḷ*	*ṃ*	./.
សៀម Siamois	ย	ร	ล	ว	ส	ห	ฬ	ํ	ฯ
លាវ Laotien	ຍ	ຣ	ລ	ວ	ສ	ຫ	ຬ	ໍ	ຯ
លង្កា Cinghalais	ය	ර	ල	ව	ස	හ	ළ	ං	।
ភូមា Birman	ယ	ရ	လ	ဝ	သ	ဟ	ဠ	ံ	။

ពាក្យផ្ដើម

ព្រះពុទ្ធវចនៈ គឺ ព្រះត្រៃបិដក ជាសាសនធម៌ ពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់មានអង្គ ៩ គឺ ៖

***សុត្ត** បានដល់ ឧភតោវិភង្គ និទ្ទេសៈ ខន្ធកៈ បរិវារៈ ព្រះសូត្រផ្សេងៗ មានមង្គលសូត្រជាដើម ។*

***គេយ្យ** បានដល់ ព្រះសូត្រដែលប្រកបដោយគាថាទាំងអស់ ។*

***វេយ្យាករណ** គឺ ព្រះអភិធម្មបិដកទាំងអស់ ព្រះសូត្រដែលមិនមានគាថា និងពុទ្ធវចនៈដែលមិនបានចាត់ចូលក្នុងអង្គ ៨ ឈ្មោះថា វេយ្យាករណៈទាំងអស់ ។*

***គាថា** គឺ ព្រះធម្មបទ ថេរគាថា ថេរីគាថា និងគាថាសុទ្ធ ៗ ដែលមិនមានឈ្មោះ ពោលដល់ ព្រះសូត្រក្នុងសុត្តនិបាត ។*

***ឧទាន** គឺ ព្រះសូត្រ ៨២ សូត្រ ដែលព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ទ្រង់សម្ដែងដោយសោមនស្សញ្ញាណ ។*

***ឥតិវុត្តក** គឺ ព្រះសូត្រ ១១០ សូត្រ ដែលផ្ដើមឡើងដោយពាក្យថា សេចក្ដីនេះ សមដូចពាក្យដែលព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ទុក ។*

***ជាតក** គឺ ជាការសម្ដែងរឿងក្នុងអតីតជាតិរបស់ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ មានអបណ្ណកជាតកជាដើម មានទាំងអស់ ៥៥០ រឿង ។*

***អព្ភូតធម៌** គឺ ព្រះសូត្រដែលបដិសំយុត្តដោយអច្ឆរិយព្ភូតធម៌ទាំងអស់ ។*

***វេទល្ល** គឺ លំដាប់ពាក្យដែលអ្នកសួរបានយល់ច្បាស់ ព្រមទាំងបាននូវសេចក្ដី*

វិតក្កាយ និងសួរជាបន្ត ៗ ទៅ ។

ព្រះពុទ្ធវចនៈទាំងឡាយនេះ ដោយសភាវធម៌ គឺ ជាសច្ចធម៌ដែលទ្រង់ត្រាស់សម្ដែងថា ៖

ជាធម៌ដ៏ជ្រាលជ្រៅ ដឹងបានដោយលំបាក ដឹងតាម
ឃើញតាមបានដោយលំបាក ស្ងប់ ប្រណីត ល្អិត
មិនអាចដឹងបានដោយការត្រិះរិះ ប៉ុន្តែជាធម៌ដែល
បណ្ឌិតគប្បីដឹងបាន ។

ព្រោះសភាវៈនៃធម៌មានលក្ខណៈដូចពោលមកហើយនេះ ទើបត្រូវធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ឲ្យកើតការយល់ចូលចិត្តទាំងអត្ថ និងព្យញ្ជនៈ ដើម្បីញុំាងការយល់ដឹងនូវធម៌ទាំងឡាយតាមសេចក្ដីពិតក្នុងរឿងនោះ ៗ ។

ស្របតាមអធ្យាស្រ័យផ្សេងគ្នា របស់មនុស្សផ្សេងគ្នា ក្នុងទីកន្លែងផ្សេងៗ ដែលទ្រង់ឧបមាទុកដូចជាផ្កាឈូក ៤ ពួក ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ព្រះអង្គឈ្លាសក្នុងវិធីសម្ដែងព្រះធម៌ តាមការបង្រៀនព្រះធម៌របស់ព្រះមានព្រះភាគ មាន ៣ ប្រការ គឺ ៖

១ ទ្រង់បង្រៀនឲ្យយល់ដឹងដ៏ក្រៃលែង ឃើញពិតក្នុងវត្ថុដែលគួរដឹង គួរឃើញ ។

២ ទ្រង់សម្ដែងធម៌មានហេតុផល ដែលអ្នកស្ដាប់អាចពិចារណាឃើញតាមសេចក្ដីពិតបាន ។

៣ ទ្រង់សម្ដែងធម៌ដ៏អស្ចារ្យ គឺ អ្នកប្រតិបត្តិតាមនឹងបានទទួលនូវប្រយោជន៍សមគួរដល់ការប្រព្រឹត្តប្រតិបត្តិ ។

ព្រះមានព្រះភាគជាម្ចាស់ ទ្រង់ប្រកបដោយបាដិហារ្យ ទ្រង់ឆ្លាតក្នុងវោហារ ព្រោះទ្រង់ជាម្ចាស់នៃព្រះធម៌ មុននឹងទ្រង់សម្ដែងនូវព្រះធម៌ដល់បុគ្គលណា ទ្រង់បានពិចារណាមើលនូវឧបនិស្ស័យរបស់បុគ្គលនោះ ដោយព្រះញាណ ទ្រង់ជ្រាបថា ការបានស្ដាប់នូវពុទ្ធោវាទ តែងនាំមកនូវប្រយោជន៍ ទើបទ្រង់សម្ដែង ។

ក្រោយពីព្រះមានព្រះភាគជាម្ចាស់ទ្រង់បរិនិព្វានទៅ ទ្រង់បានតាំងព្រះធម៌-វិន័យទុកជាសាស្ដាជំនួសព្រះអង្គ ។ តែការមិនមានសតិបញ្ញាបារមី ការយល់ខុសក្នុងធម៌របស់បុគ្គលនោះ បានធ្វើការអធិប្បាយសេចក្ដីនៃព្រះធម៌វិន័យតាមការយល់ឃើញរបស់ខ្លួនឯង ជាហេតុធ្វើឲ្យមានការបដិបត្តិផ្សេង ៗ គ្នា មានសីល និងទិដ្ឋិផ្សេងៗ គ្នា រហូតមាននិកាយដល់ទៅ ១៨ ។

ព្រះអដ្ឋកថាចារ្យ ជ្រាបពុទ្ធាធិប្បាយទាំងដោយអត្ថ និងព្យញ្ជនៈនៃព្រះពុទ្ធវចនៈ ព្រោះការសិក្សាចាំស្ទាត់តគ្នាមកតាមលំដាប់ មានឆន្ទៈ និងមានឧស្សាហៈដ៏ខ្លាំងក្លា បានអធិប្បាយព្រះពុទ្ធវចនៈក្នុងព្រះត្រៃបិដក នូវសេចក្ដីដែលលំបាកយល់ ឲ្យកើតការងាយយល់សម្រាប់អ្នកសិក្សា និងបដិបត្តិ ទើបសេចក្ដីសំខាន់នៃគម្ពីរក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ខាងក្រោយតគ្នារហូតមក មាន ៖

១ ព្រះសូត្រ គឺ ព្រះពុទ្ធវចនៈ ដែលហៅថា ព្រះត្រៃបិដក ទាំងព្រះវិនយ-បិដក ព្រះសុត្តន្តបិដក និងព្រះអភិធម្មបិដក ។

២ សុត្តានុលោម គឺ គម្ពីរដែលព្រះអដ្ឋកថាចារ្យរចនាឡើង អធិប្បាយ

សេចក្តីដែលលំបាកក្នុងព្រះត្រៃបិដក ។

៣ **អាចរិយវាទ** វាទៈរបស់អាចារ្យផ្សេងៗ តាំងអំពីថ្នាក់ដីកា អនុដីកា និង បុព្វាចារ្យជំនាន់ក្រោយៗ ។

៤ **អត្តនោមតិ** ការគិតឃើញរបស់អ្នកនិយាយ អ្នកសម្តែងធម៌ក្នុងព្រះពុទ្ធ-សាសនា ។

ក្នុងកាលតមក មានការអធិប្បាយធម៌ប្រភេទអាចរិយវាទ គឺ កាន់តាមអាចារ្យរបស់ខ្លួន ទូន្មានទុកជាមួយអត្តនោមតិ គឺ ទៅតាមមតិរបស់ខ្លួនឯងដោយច្រើន ទាំងនេះអាចនឹងមាន ព្រោះគម្ពីរព្រះពុទ្ធសាសនា ដែលមានគោលសំខាន់ គឺ ព្រះត្រៃបិដក និងអដ្ឋកថាមិនទាន់បានប្រែ អដ្ឋកថាចំណែកច្រើននៅជាភាសាបាលី បុគ្គលដែលមានធនូៈក្នុងភាសាបាលីតិចតួច សំនួនភាសាបាលីដែលប្រែចេញមកហើយ លំបាកដល់ការយល់របស់អ្នកដែលមិនបានសិក្សាភាសាបាលីជាមុន ព្រោះខ្វះកល្យាណមិត្ត ខ្វះសប្បុរស ដែលមានការចេះដឹងក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនាជាដើម ។

ការអធិប្បាយធម៌ ដែលជាផលនៃការត្រាស់ដឹងរបស់ព្រះអរហន្តសម្មា-សម្ពុទ្ធជាម្ចាស់មានអន្តរាយច្រើន ព្រោះមានឱកាសដែលយល់ខុស និយាយខុស បដិបត្តិខុស ។ ព្រះត្រៃបិដកប្រៀបដូចជារដ្ឋធម្មនុញ្ញ ច្បាប់ទូទៅនឹងជំទាស់ដល់ច្បាប់រដ្ឋធម្មនុញ្ញមិនបាន យ៉ាងណា ការអធិប្បាយធម៌ជំទាស់នឹងព្រះត្រៃ-បិដក ពុទ្ធសាសនិកជនដែលល្អប្រកាន់ថា ធ្វើមិនបានដូចគ្នា ។

សូមអានុភាពនៃព្រះរតនត្រ័យ ប្រតិស្ឋានក្នុងហឫទ័យ
របស់ពុទ្ធសាសនិកជនទាំងឡាយ សូមបានជួបប្រសព្វ
សេចក្តីចម្រើនក្នុងព្រះធម៌ ដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់
ប្រកាសទុកល្អហើយបរិបូណ៌ដោយអត្ថ និងព្យញ្ជនៈ ។

ក្រុមរៀបរៀងព្រះអដ្ឋកថា

និទានកថា

សេចក្តីសង្ខេបថា ក្នុងទីបំផុតនៃការសម្តែងយមកប្បាដិហារ្យ ព្រះមានព្រះភាគជាម្ចាស់ ស្តេចចូលចាំវស្សានៅលើផ្ទាំងបណ្ឌុកម្ពលសិលាសនៈ ក្រោមដើមបារិចត្តកព្រឹក្សក្នុងទេវនគរ ទ្រង់ធ្វើព្រះមាតាឲ្យជាអង្គសាក្សី ត្រាស់ព្រះអភិធម្មកថាដល់ទេវបរិស័ទ លុះទ្រង់សម្តែងបករណ៍ធម្មសង្គណីបាន ១០០ ឆ្នាំកន្លងទៅ ពួកភិក្ខុវជ្ជីបុត្រសម្តែងវត្ថុ ១០ ប្រការ ដែលប្រាសចាកព្រះធម៌-វិន័យ គឺ ៖

១ ភិក្ខុទុកដាក់អំបិលក្នុងក្ញាក់សម្រាប់ឆាន់ជាមួយអាហារថា គួរ ។

២ ភិក្ខុឆាន់អាហារពេលព្រះអាទិត្យជ្រេទៅ ២ ធ្នាប់ គួរ ។

៣ ភិក្ខុហាមភត្តហើយ ចូលទៅក្នុងចន្លោះស្រុក ហើយឆាន់ភត្តដែលមិនបានធ្វើវិនយកម្មមុន មិនមែនជាដែនរបស់ភិក្ខុឈឺ គួរ ។

៤ ភិក្ខុនៅក្នុងអាវាសជាមួយគ្នា បំបែកគ្នាធ្វើសង្ឃកម្ម គួរ ។

៥ ភិក្ខុធ្វើឧបោសថកម្មមិនរង់ចាំឆន្ទានុមតិ គួរ ។

៦ ប្រការបដិបត្តិដែលឧបជ្ឈាយ៍ អាចារ្យធ្លាប់ប្រព្រឹត្តមកខុសត្រូវយ៉ាងណា ប្រព្រឹត្តតាម គួរ ។

៧ ភិក្ខុហាមភត្តហើយ ឆាន់ទឹកដោះស្រស់ដែលមិនទាន់ប្រែជាទឹកដោះជូរ គួរ ។

៨ ភិក្ខុផឹកស្រាខ្សាយៗ គួរ ។

៩ ភិក្ខុក្រាលសំពត់និសីទនៈដែលមិនមានជាយ គួរ ។

១០ ភិក្ខុទទួល ឬត្រេកអរចំពោះមាស និងប្រាក់ ដែលគេទុកដាក់ដើម្បីខ្លួន គួរ ។

ព្រះយសត្ថេរដែលជាបុត្ររបស់ព្រាហ្មណ៍ ឈ្មោះថា កាកណ្ឌកៈ បានស្តាប់វត្ថុ ១០ ប្រការនោះហើយ បានកាន់យកព្រះចៅអសោករាជដែលជាព្រះឱរសរបស់ព្រះចៅសុសុនាគៈធ្វើជាសម្ចាញ់ ហើយជ្រើសរើសព្រះថេរៈ ៧០០ អង្គក្នុងចំណោម ភិក្ខុ ១.២០០.០០០ អង្គ គឺ (ដប់ពីរសែន) ញុំាញីវត្ថុ ១០ ប្រការទាំងនោះ ហើយលើកសរីរៈ គឺ ព្រះធម៌វិន័យឡើងសង្គាយនា ។

ភិក្ខុវជ្ជីបុត្រមានប្រមាណ ១០.០០០ អង្គ ត្រូវព្រះធម្មសង្គាហកត្ថេរទាំងឡាយគ្របសង្កត់ហើយ គឺ តិះដៀលហើយ ទើបស្វែងរកពួកគណៈ គ្រាបានពួកដែលជាទុព្វលវៈដ៏សមគួរដល់ខ្លួន ក៏ចាត់តាំងសម្នាក់ត្រកូលអាចារ្យថ្មី ឈ្មោះថា មហា-សង្ឃិកៈ និងឯកព្យោហារិកៈ ដែលបែកចេញមកពីត្រកូលអាចារ្យសង្ឃិកៈនោះ ។ ត្រកូលអាចារ្យពីរពួកដទៃទៀត គឺ បញ្ញត្តិវាទៈ និងពហុលិយៈ ដែលមានឈ្មោះម្យ៉ាងទៀតថា ពហុស្សុតិកៈ ដែលបែកចេញមកពីនិកាយគោកុលិកៈ ។ អាចរិយវាទដទៃទៀត ឈ្មោះថា ចេតិយវាទ កើតឡើងហើយក្នុងរវាងនិកាយពហុលិយៈនោះៗ ឯង ។ ក្នុងរយៈនៃឆ្នាំទីពីរ គឺ ក្នុងព្រះពុទ្ធសករាជ ២០០ ត្រកូលអាចារ្យទាំងប្រាំ បានកើតឡើងពីត្រកូលអាចារ្យមហាសង្ឃិកៈ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ត្រកូលអាចារ្យទាំងប្រាំនោះ រួមជាមួយមហាសង្ឃិកៈដើមមួយ ក៏បានជាប្រាំមួយត្រកូល ។ ក្នុងពុទ្ធសករាជ ២០០ ឆ្នាំ អាចរិយវាទទាំងពីរ គឺ មហិសាសកៈ និងវជ្ជីបុត្តកៈកើតឡើង ដែលបែកចេញមកពីថេរវាទ ។ ក្នុងបណ្ដាអាចរិយវាទទាំងពីរនោះ អាចរិយវាទទាំងបួន គឺ ធម្មុត្តរិយៈ ១ ភទ្រយានិកៈ ១ ឆន្នាគារិកៈ ១ សម្មិតិយៈ ១ កើតឡើង ព្រោះបែកចេញ មកពីនិកាយវជ្ជីបុត្តកៈ ។ ក្នុងពុទ្ធសករាជ ២០០ ឆ្នាំ នោះឯង អាចរិយវាទពីរពួក គឺ សព្វត្ថិកវាទ និង ធម្មគុត្តិកៈកើតឡើង ព្រោះការបែកចេញ ពីត្រកូលអាចារ្យមហិសាសកៈទៀត ។ កាលនិកាយកស្សបិកៈទាំងឡាយបែកគ្នាហើយ ក៏ជាហេតុឲ្យនិកាយឈ្មោះថា សង្កន្តិកៈផ្សេងទៀតកើតឡើង កាលនិកាយសង្កន្តិកៈទាំងឡាយបែកគ្នាហើយ និកាយឈ្មោះថា សុត្តវាទ ក៏កើតឡើង ។ អាចរិយវាទ ១១ និកាយនេះ កើតឡើងហើយ ព្រោះបែកចេញមកពីថេរវាទយ៉ាងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។ អាចរិយវាទ ១១ និកាយនេះ រួមនឹងថេរវាទដើម ក៏ជា ១២ និកាយ ។

ក្នុងពុទ្ធសករាជ ២០០ អាចរិយវាទ គឺ លទ្ធិនៃអាចារ្យទាំងអស់ រួម ១៨ និកាយ គឺ ១២ និកាយបែកចេញអំពីថេរវាទនេះ និងនិកាយ អាចរិយវាទ ៦ បែកចេញមកពីត្រកូលអាចារ្យមហាសង្ឃិកៈទាំងឡាយនោះ ដូច្នេះឯង ។

ពាក្យថា និកាយ ១៨ ក្ដី ត្រកូលអាចារ្យ ១៨ ក្ដី ជាឈ្មោះរបស់និកាយ ដែលពោលមកហើយនោះឯង ។ម្យ៉ាងទៀត បណ្ដានិកាយទាំង ១៨ នោះ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបថា ជានិកាយដែលបែកចេញពីគ្នា , ចំណែកថេរវាទ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបថា ជានិកាយដែលមិនបែកគ្នា គឺ តាំងនៅដូចដើម ។

តារាងសម្ដែងនិកាយសង្ឃក្នុងសតវត្ស ទី ៣

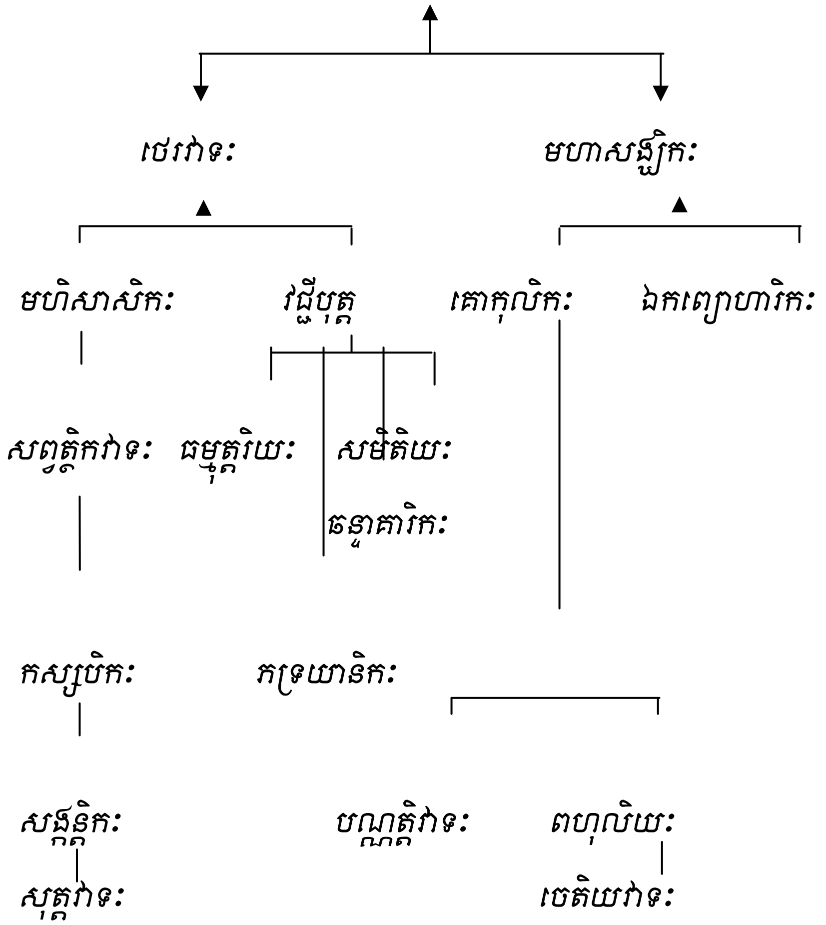

ភិក្ខុដ៏លាមកទាំងឡាយ ដែលជាពួកវជ្ជីបុត្តជាអធម្មវាទី ត្រូវព្រះថេរៈជាធម្មវាទីទាំងឡាយបានបណ្ដេញចេញហើយ បានពួកដទៃទៀត ទើបផ្ដើមតាំងជាគណាចារ្យថ្មី ៗ

(ស្រង់ចេញពីអដ្ឋកថា បរមត្ថទីបនី អដ្ឋកថាអភិធម្មបិដក កថាវត្ថុ)

ប្រវត្តិអ្នកតែងព្រះអដ្ឋកថា

ព្រះពុទ្ធឃោសត្ថេរ ដែលយើងនិយមហៅថា ព្រះពុទ្ធឃោសាចារ្យ បាន ប្រាប់ទុកខាងក្រោយនៃអារម្ភកថា ព្រះគម្ពីរអដ្ឋកថាអដ្ឋសាលិនីថា ភិក្ខុមាន នាមថា ពុទ្ធឃោសៈដូចគ្នា បានអារាធនាលោកឲ្យតែងព្រះគម្ពីរនេះឡើង (គម្ពីរ អដ្ឋសាលិនី) ។ ទាំងនេះឃើញថា នាមព្រះពុទ្ធឃោសៈមានច្រើន ដូចក្នុងសម័យ នោះ ក៏នៅមានព្រះពុទ្ធឃោសៈ អារាធនាឲ្យព្រះពុទ្ធឃោសៈតែងគម្ពីរនេះ ជា ដើម ។

កិត្តិសព្ទរបស់ព្រះពុទ្ធឃោសៈ ជាមង្គលដ៏អស្ចារ្យ ព្រោះលោកបានធ្វើការ កសាងព្រះគម្ពីរទុកយ៉ាងច្រើនសន្ធឹកសន្ធាប់ ។ ព្រះពុទ្ធឃោសាចារ្យជាអ្នកស្រុក ជម្ពូទ្វីប គឺ ប្រទេសឥណ្ឌាប៉ែកខាងត្បូង មានជីវិតរស់នៅក្នុងរវាងពុទ្ធសករាជ ៩៤៥ ដល់ ១.០០០ ឆ្នាំ កើតក្នុងត្រកូលព្រាហ្មណ៍ នាតំបន់ពុទ្ធគយាដែនមគធៈ ជិត ស្ថានទីត្រាស់ដឹង ។ មុនចូលមកបួសក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា បានសិក្សាសិល្ប៍-សាស្ត្រទាំងពួង រៀនចប់ត្រៃវេទ បានត្រាច់ទៅកាន់ទីផ្សេងៗ ក្នុងជម្ពូទ្វីប បាន ឆ្លើយបញ្ហាជាមួយសមណៈ និងព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ប្រាកដជាអ្នកមានសតិបញ្ញា ច្រើន ។ សមណព្រាហ្មណ៍ និងបណ្ឌិតដទៃៗ មិនអាច ឆ្លើយដោះស្រាយបញ្ហា ព្រាហ្មណ៍កំលោះនេះបាន ។ តែព្រាហ្មណ៍កំលោះនេះ អាចដោះស្រាយបញ្ហា ដែលសមណព្រាហ្មណ៍ និងបណ្ឌិតសួរបាន ដូច្នោះ ព្រាហ្មណ៍កំលោះ ទើប មានឈ្មោះបោះសំឡេងខ្ទរខ្ទារ គ្របសង្កត់របូតអស់ទាំងសកលជម្ពូទ្វីប ។

គ្រាមួយ ព្រាហ្មណ៍កំលោះដើរផ្លូវ មកដល់វត្តមួយដែលជាស្ថានទីពុទ្ធ-គយា បានជួបជាមួយព្រះរេវតត្ថេរ ដែលជាព្រះមហាខីណាស្រពសម្រេចបដិ-សម្ភិទា ៤ ។

ថ្ងៃមួយព្រាហ្មណ៍កំលោះ បានស្វាធ្យាយមន្តក្នុងគម្ពីរបតញ្ជលី យ៉ាងត្រឹមត្រូវ ពីរោះគួរចាប់ចិត្តរហូតដល់យប់ ព្រះថេរៈបានឮសំឡេងព្រាហ្មណ៍នោះស្វាធ្យាយហើយ ក៏ដឹងថាជាអ្នកមានសតិបញ្ញាច្រើន ទើបហៅព្រាហ្មណ៍នោះមក ដើម្បីបានសន្ទនាគ្នា ព្រាហ្មណ៍កំលោះបានសួរបញ្ហាផ្សេងៗ ក្នុងគម្ពីរត្រៃវេទ ដែលខ្លួននៅមានការសង្ស័យមិនយល់ចំពោះព្រះថេរៈ ព្រះថេរៈក៏ឆ្លើយអធិប្បាយបានទាំងអស់ ក្រោយមកព្រះថេរៈទើបសួរបញ្ហាក្នុងព្រះអភិធម្មខ្លះៗ ព្រាហ្មណ៍ កំលោះឆ្លើយមិនបាន ទើបសួរថា នេះឈ្មោះថាអ្វី ព្រះថេរៈឆ្លើយថា ឈ្មោះថា **ពុទ្ធមន្ត** ទើបសូមរៀនពុទ្ធមន្ត ហើយក៏បានបព្វជ្ជាឧបសម្បទាក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា បានរៀនព្រះពុទ្ធវចនៈ គឺ ព្រះត្រៃបិដក បានប្រោកជនាមថា ព្រះពុទ្ធឃោសៈ ។

កាលព្រះពុទ្ធឃោសៈ គង់នៅក្នុងវត្តនាតំបន់ពុទ្ធគយានោះ បានរចនាបករណ៍ឈ្មោះ **ញាណោទ័យ** ទុកក្នុងវត្ត ហើយផ្ដើមរចនាគម្ពីរអដ្ឋកថា ឈ្មោះអដ្ឋសាលិនី ដែលជាអដ្ឋកថាព្រះគម្ពីរធម្មសង្គណីបករណ៍ និងគម្ពីរបរិត្ត-ដ្ឋកថា គឺ អដ្ឋកថាព្រះត្រៃបិដកច្បាប់សង្ខេប ព្រះរេវតមហាថេរៈបានឃើញអដ្ឋកថា ដែលលោកបានរចនាហើយ ទើបណែនាំលោកថា ក្នុងជម្ពូទ្វីបមានតែព្រះបាលីព្រះត្រៃបិដកប៉ុណ្ណោះ មិនមានអដ្ឋកថាបាលីព្រះត្រៃបិដកនៅឡើយ តែ

ក្នុងលង្កាទ្វីបនៅមាន ព្រោះព្រះថេរៈទាំងឡាយមាន ព្រះសារីបុត្ត (ឈ្មោះដូចព្រះអគ្គសាវ័ក) ជាដើម បានរចនាទុក និងតមក ព្រះមហិន្ទត្ថេរបានត្រួតពិនិត្យ ហើយរចនាទុកជាភាសាសីហឡ: សូមឲ្យព្រះពុទ្ឋឃោសៈទៅលង្កាទ្វីប ត្រួតពិនិត្យមើលអដ្ឋកថាទាំងនេះ ហើយប្រែមកជាភាសាមគធៈវិញ នឹងបានជាប្រយោជន៍ និងសេចក្តីចម្រើនដល់មនុស្សលោកទាំងពួង កាលព្រះថេរៈបានណែនាំយ៉ាងនេះហើយ ព្រះពុទ្ឋឃោសៈក៏មានបីតិសោមនស្ស ក្រាបបង្គំលាព្រះឧបជ្ឈាយ៍ និងព្រះភិក្ខុសង្ឃ ហើយធ្វើដំណើរទៅកាន់លង្កាទ្វីបតាមទូក បានជួបព្រះពុទ្ឋទត្តត្ថេរដែលបាននិមន្ត ជ្រួសផ្លូវគ្នានៅកណ្តាលសមុទ្រ បានសន្ទនាគ្នា និងប្រាស្រ័យទាក់ទងរឿងប្រែគម្ពីរជាភាសាមគធ: ហើយធ្វើដំណើរតទៅ រហូតដល់កំពង់ផែក្រុងលង្កា សម័យនោះ គឺ ជាកាលរបស់ក្សត្រិយ៍លង្កាទ្រង់ព្រះនាមថា **មហានាម** មាននាមដទៃទៀតថា (សិរិនិវាស) ខ្លះ (សិរិកុឋ:) ខ្លះ (សិរិកូដ្ឋ:) ខ្លះ ក្នុងពុទ្ឋសករាជ (៩៥២-៩៧៤) ។

កាលដែលព្រះពុទ្ឋឃោសៈទៅដល់លង្កា បានទៅជួបព្រះភិក្ខុសង្ឃក្នុងមហាវិហារនាក្រុងអនុរាធបុរៈ ហើយបានទៅកាន់សម្នាក់របស់ព្រះសង្ឃបាលត្ថេរដែលជាព្រះសង្ឃរាជនៅក្នុងក្រុងអនុរាធបុរៈ នៃសម្នាក់មហាបធាន បានស្តាប់អដ្ឋកថាជាភាសាសីហឡ: និងថេរវាទទាំងអស់ហើយ បានធ្វើទុកក្នុងចិត្តថាជាពុទ្ឋាធិប្បាយរបស់ព្រះមានព្រះភាគពិត ទើបបានសុំការអនុមតិអំពីសង្ឃដើម្បីបានឱកាសរចនា អដ្ឋកថាព្រះត្រៃបិដក ជាភាសាមគធ: ។ ដើម្បីផ្ទៀងផ្ទាត់ការចេះដឹងនិងសមត្ថភាពរបស់ព្រះពុទ្ឋឃោសៈគណៈសង្ឃលង្កា ដែលមានព្រះ

សង្ឃបាលត្ថេរជាប្រធាន បានប្រគល់ព្រះគាថា ២ ព្រះគាថា ឲ្យលោករចនាសិន ទើបអនុញ្ញាតឲ្យលោកត្រួតពិនិត្យគម្ពីរទាំងអស់ ។ ព្រះពុទ្ធឃោសៈបានរចនាបករណ៍ឈ្មោះ វិសុទ្ធិមគ្គឡើង មានសេចក្តីយ៉ាងល្អប្រសើរ រហូតដល់ព្រះសង្ឃលង្កាទទួលស្គាល់នូវសេចក្តីជំនាញរបស់លោក តាមប្រវត្តិបាននិយាយថា ដើម្បីនឹងប្រកាសនូវភាពជំនាញរបស់ព្រះពុទ្ធឃោសៈនោះឲ្យប្រាកដ ទេវតាបានបណ្តាលឲ្យគម្ពីរដែលរចនាស្រេចហើយបាត់ទៅ ព្រះពុទ្ធឃោសៈ ក៏បានរចនាជាថ្មីម្តងទៀត ទេវតាក៏បណ្តាលឲ្យបាត់ទៀត លោកក៏បានរចនាឡើងម្តងទៀត គម្រប់ ៣ ដង បន្ទាប់មក ក៏ថ្វាយគម្ពីរដែលបានរចនា ទាំងពីរគម្ពីរនោះវិញ វេលានោះ ទើបបានគម្ពីរវិសុទ្ធិមគ្គ ជា ៣ ចប់ ព្រះពុទ្ធឃោសៈក៏បាននាំគម្ពីរទាំង ៣ ចប់នោះ ថ្វាយដល់ព្រះភិក្ខុសង្ឃ ព្រះភិក្ខុសង្ឃបានអានទាំងបីគម្ពីរ ប្រៀបធៀបគ្នាហើយ មិនមានការខុសគ្នា ទាំងដោយព្រះគម្ពីរ ឬអក្ខរៈ ឬដោយបទ ឬដោយព្យញ្ជនៈ ឬដោយអត្ថ ឬដោយបទដើម បទចុង ឬដោយថេរវាទ ឬដោយព្រះបាលីទាំងឡាយ ក្នុងកន្លែងណាទីមួយឡើយ ទាំងបីច្បាប់ដូចគ្នា ដើម្បីសម្តែងសេចក្តីអង់អាចយ៉ាងក្រៃលែងរបស់លោក ទេវតាទាំងឡាយបានសាធុការ ព្រះសង្ឃប្រមាណ ១.០០០ អង្គ ប្រជុំគ្នាក្នុងមហាវិហារបានឃើញសេចក្តីអស្ចារ្យ នាំគ្នាត្រេកអរ កោតសរសើរ សោមនស្ស សាធុការបានប្រកាសថា លោកអង្គនេះ ជាព្រះមេត្តេយ្យពោធិសត្វពិតប្រាកដ និងបានអនុមតិឲ្យលោកប្រែគម្ពីរ ពីភាសាសីហឡៈ មកជាភាសាមគធៈ ។

ក្នុងគ្រានោះ ព្រះមហានាមក្សត្រិយ៍នៃលង្កា ទ្រង់បានស្តាប់កិត្តិគុណ

របស់លោក ស្តេចបានចេញចាកពីព្រះនគរទៅដល់មហាវិហារ ទ្រង់នមស្ការព្រះសង្ឃហើយនមស្ការព្រះពុទ្ធឃោសៈនិមន្តឲ្យគង់នៅក្នុងប្រាសាទមួយ ឈ្មោះ **បធានឃរ** នាទិសទក្សិណរបស់មហាវិហារ បានប្រែអដ្ឋកថាភាសាសីហឡៈ ជាអដ្ឋកថាព្រះត្រៃបិដកភាសាមគធៈ ។

អដ្ឋកថាក្នុងភាសាសីហឡៈពីបុរាណនោះមាន ៣ យ៉ាង គឺ ៖

១ មហាអដ្ឋកថា

២ បច្ចរីយអដ្ឋកថា

៣ កុរុន្ទីអដ្ឋកថា អដ្ឋកថាដែលបានលើកឡើងកាន់សង្គាយនាព្រះមហិន្ទត្ថេរនាំមកពីជម្ពូទ្វីប ហើយរចនាទុកជាភាសាសីហឡៈ ឈ្មោះ **មហា-អដ្ឋកថា** ។

អដ្ឋកថា ដែលព្រះភិក្ខុទាំងឡាយប្រជុំគ្នារចនានៅក្នុងផែ (ផ្ទះទឹក) ដែលក្នុងភាសាសីហឡៈហៅថា បច្ចរីយៈ ឈ្មោះថា **បច្ចរីយអដ្ឋកថា** ។

អដ្ឋកថា ដែលព្រះភិក្ខុសង្ឃទាំងឡាយប្រជុំគ្នារចនា ក្នុងកុរុន្ទីវេឡុ-វិហារ ឈ្មោះថា **កុរុន្ទីអដ្ឋកថា** ។

វាទៈដែលអាចារ្យទាំងឡាយក្នុងកាលមុន មានព្រះអាចារ្យថ្នាក់ព្រះថេរៈជាដើម បានរចនាទុកដោយកាន់យកន័យព្រះបាលីឈ្មោះថា **ថេរវាទ** ។

គម្ពីរអដ្ឋកថាភាសាសីហឡៈ ដែលព្រះពុទ្ធឃោសៈបានប្រែមកជាអដ្ឋ-កថាព្រះត្រៃបិដកជាភាសាមគធៈ មានច្រើនជាងពាក់កណ្តាលនៃគម្ពីរអដ្ឋកថាទាំងអស់ មានរាយនាមព្រះគម្ពីរដូច្នេះ ៖

១ សមន្តប្បាសាទិកា អដ្ឋកថាព្រះវិន័យបិដក

២ កង្ខាវិតរណី ឬមាតិកដ្ឋកថា អដ្ឋកថាព្រះបាតិមោក្ខ

៣ សុមង្គលវិលាសនី អដ្ឋកថាទីឃនិកាយ

៤ បបញ្ចសូទនី អដ្ឋកថាមជ្ឈិមនិកាយ

៥ សារត្ថប្បកាសិនី អដ្ឋកថាសំយុត្តនិកាយ

៦ មនោរថបូរណី អដ្ឋកថាអង្គុត្តរនិកាយ

៧ បរមត្ថជោតិកា អដ្ឋកថាខុទ្ទកបាឋៈ និងសុត្តនិបាត

៨ ធម្មបទដ្ឋកថា អដ្ឋកថាធម្មបទ

៩ ជាតកដ្ឋកថា អដ្ឋកថាជាតក

១០ អដ្ឋសាលិនី អដ្ឋកថាធម្មសង្គណីបករណ៍

១១ សម្មោហវិនោទនី អដ្ឋកថាវិភង្គបករណ៍

១២ បញ្ចករណដ្ឋកថា ឈ្មោះបរមត្ថទីបនី ជាព្រះអដ្ឋកថាព្រះអភិធម្មទាំងប្រាំគម្ពីរ គឺ ធាតុកថា កថាវត្ថុ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ យមក និងបដ្ឋាន ។

១៣ វិសុទ្ធិមគ្គ បករណ៍វិសេសពោលដោយ សីល សមាធិ បញ្ញា ។

១៤ ញាណោទ័យ តែងមុនកាលទៅឥណ្ឌា ច្បាប់ដើមអន្តរធានហើយ ។

១៥ បរិត្តដ្ឋកថា អដ្ឋកថាព្រះត្រៃបិដកច្បាប់សង្ខេប ច្បាប់ដើមអន្តរធានហើយ ។

ព្រះគម្ពីរទាំងនេះ បានជាប្រយោជន៍ដ៏ក្រៃលែង ចំពោះមនុស្សក្នុងប្រទេសផ្សេងៗ លោកពោលទុកថា គម្ពីរទាំងអស់ប្រើពេលវេលាត្រឹមតែ ១ ឆ្នាំ ក៏បាន

សម្រេច បានកើតសេចក្ដីអស្ចារ្យ សូម្បីផែនដីក៏កម្រើកញាប់ញ័រ ។

លទ្ធផលការងារ វណ្ណកម្មរបស់ព្រះពុទ្ធឃោសះ អ្នកសិក្សាភាសាបាលីទូទៅបានសរសើរ និងរាប់អានលោកថា ជាបុរាណាចារ្យដ៏សំខាន់ក្រៃលែងរបស់លោកយើងនេះ ។

រាយនាមលោកអ្នកមានឧបការៈ

លោកគ្រូអគ្គបណ្ឌិតធម្មាចារ្យ ប៊ុត សាវង្ស
លោកគ្រូធម្មបណ្ឌិត រស់ សុជាត
លោកគ្រូវិនិយាចារ្យ គាំ អ៊ីវ

ឧបាសក ក្អាត ហ៊ន	ឧបាសក នាក់ ម៉ៅ
ឧបាសក ធុំ ធួន	ឧបាសក ហុក សីងហួត
ឧបាសក ជីម ជំនិត	ឧបាសក កើត ធិត្យ
ឧបាសក សន ម៉ារឌី	ឧបាសក ហាយ ចំរើន
ឧបាសក អ៊ុម វ៉ៃយ៉ា	ឧបាសក សុក្រ ហ៊ិត
ឧបាសក សោម រតនៈ	ឧបាសក សំ ឆាយ
ឧបាសក ម៉ៅ ផុន	ឧបាសក ជា ស៊ីថាន
ឧបាសិកា ថាប់ លឿម	ឧបាសិកា ហាយ សារ៉ាត់
ឧបាសិកា ប៊ុត សុម៉ាលី	ឧបាសិកា យស សម្បត្តិ
ឧបាសិកា ពូ ហ៊ាង	ឧបាសិកា ប៊ុត សេដាដួង
ឧបាសិកា ប៉ែន រមណី	

ព្រមទាំងពុទ្ធបរិស័ទក្នុង និងក្រៅប្រទេស

រាយនាមអ្នកប្រែសម្រួល

ព្រះសង្ឃអាស្រមព្រះគន្ធកុដិ

ព្រះភិក្ខុអគ្គធិរេន្ទា នូវ ប៊ូរ៉ាប្រធានអាស្រម

ព្រះភិក្ខុចិត្តរក្ខិតោ សំ សម្បត្តិ ធម្មាចារ្យ

ព្រះភិក្ខុធម្មប្បញ្ញោ ជុំ សារឿន ធម្មាចារ្យ

ព្រះភិក្ខុវរធម្មោ ដុត តៅ ធម្មាចារ្យ

ព្រះភិក្ខុតេជធរោ ធាវ ធាន ធម្មាចារ្យ

សាមណេរ កោវិទោ ឡោះស្វៀតសមណសិស្សសាលាសតិប្បដ្ឋាន

ផ្នែកឧបាសក

ឧបាសក ហាយ ចំរើន

ឧបាសក ជីម ជំនិត

បត្តិទានកថា

ការរៀបរៀង ប្រែសម្រួលអដ្ឋកថាព្រះត្រៃបិដកជាខេមរភាសា ដើម្បី
បូជាចំពោះព្រះរតនត្រៃ ម្យ៉ាងទៀតដើម្បីតម្កល់ទុកជាសម្បត្តិវប្បធម៌ជាតិ និងជាចំណែកចូលរួមក្នុងការតាំងនៅនៃព្រះសទ្ធម្មកម្រប់៥.០០០ព្រះវស្សា ។

យើងជាក្រុមប្រែសម្រួលអដ្ឋកថា សូមលើកនូវបុណ្យកុសលដែលកើតឡើងអំពីការងារនេះៈ–

ឧទ្ទិសថ្វាយ និងគោរពជូនៈ

–ព្រះមហាវរក្សត្រិយ៍ និងមហាវរក្សត្រិយានី

–ព្រះមហាក្សត្រិយ៍នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

–សម្តេចព្រះសង្ឃរាជទាំងពីរគណៈ

–មាតាបិតានៃយើងខ្ញុំទាំងអស់គ្នា

–លោកគ្រូអគ្គបណ្ឌិតធម្មាចារ្យ ប៊ុត សាវង្ស

–លោកគ្រូធម្មបណ្ឌិត រស់ សុជាត

–សព្វមុខមន្ត្រីរាជការ និងប្រជានុរាស្ត្រនៃកម្ពុជរដ្ឋ

–សព្វសត្វទាំងអស់ក្នុងត្រ័យភព

សូមលោកត្រេកអរ អនុមោទនានូវចំណែកបុណ្យនេះ

សូមអនុមោទនា ។.....

ក្រុមរៀបរៀង និងប្រែសម្រួល

១.កោ នុ ហាសោ កិមានន្ទោ   និច្ចំ បជ្ជលិតេ សតិ
អន្ធការេន ឱនទ្ធា   បទីបំ ន គវេសថ។

កាលបើលោកសន្និវាស ត្រូវភ្លើង មានរាគៈជាដើម ឆេះ ទ្រលោមជានិច្ច ម្តេចក៏សើច ម្តេចក៏ត្រេកត្រអាល អ្នកទាំងឡាយត្រូវងងឹត គឺ អវិជ្ជារួបរឹតហើយ (ម្តេចឡើយ) ក៏មិនស្វែងរកប្រទីប គឺ ប្រាជ្ញា ។

២.បស្ស ចិត្តកតំ ពិម្ពំ   អរុកាយំ សមុស្សិតំ
អាតុរំ ពហុសង្កប្បំ   យស្ស នត្ថិ ធុវំ ឋិតិ។

អត្តភាពណា មិនទៀងទាត់ ឋិតថេរ អ្នកចូរមើលអត្តភាព (នោះ) ដែលកុសលាកុសលកម្ម ធ្វើវិចិត្រហើយ ជាកាយពាសពេញដោយដំបៅ ដែលឆ្អឹង ៣០០ កំណាត់ផ្គុំគ្នាហើយ ជាអត្តភាពក្តៅក្រហាយជានិច្ច ជាទីរំពឹងត្រិះរិះ របស់ជនច្រើនគ្នា ។

៣.បរិជិណ្ណមិទំ រូបំ   រោគនិឡំ បភង្គុរំ
ភិជ្ជតិ បូតិ សន្ទេហោ   មរណន្តំ ហិ ជីវិតំ។

រូបនេះគ្រាំគ្រាអស់ហើយ ជាសម្នាក់នៃរោគ ជារបស់ពុកផុយ រាងកាយជារបស់ស្អុយ (នេះ) តែងបែកធ្លាយទៅវិញ

ព្រោះថា ជីវិតមានសេចក្ដីស្លាប់ជាទីបំផុត ។

៤.យានិមានិ អបត្ថានិ   អលាពូនេវ សារទេ
កាបោតកានិ អដ្ឋីនិ   តានិ ទិស្វាន កា រតិ។

ឆ្អឹងទាំងឡាយណា មានសម្បុរដូចសត្វព្រាប ដែលគេចោលហើយ ដូចផ្លែឃ្លោកក្នុងសរទកាល សេចក្ដីត្រេកអរអ្វីហ្ន៎ (របស់អ្នកទាំងឡាយ) ព្រោះតែឃើញឆ្អឹងទាំងឡាយនោះ ។

៥.អដ្ឋីនំ នគរំ កតំ   មំសលោហិតលេបនំ
យត្ថ ជរា ច មច្ចុ ច   មានោ មក្ខោ ច ឱហិតោ។

សេចក្ដីគ្រាំគ្រា សេចក្ដីស្លាប់ សេចក្ដីប្រកាន់ខ្លួន និងសេចក្ដីលុបគុណ ប្រជុំចុះក្នុងសរីរៈណា (សរីរៈនោះ) ដែលកុសលាកុសលកម្មធ្វើហើយឲ្យជានគររបស់ឆ្អឹងទាំងឡាយ ជាគ្រឿងប្រឡាក់ដោយសាច់ និងឈាម ។

៦.ជីរន្តិ វេ រាជរថា សុចិត្តា
អថោ សរីរម្បិ ជរំ ឧបេតិ
សតញ្ច ធម្មោ ន ជរំ ឧបេតិ
សន្តោ ហវេ សព្ភិ បវេទយន្តិ។

រាជរថទាំងឡាយ ដ៏វិចិត្រល្អ រមែងគ្រាំគ្រា សូម្បីសរីរៈក៏ ដល់នូវសេចក្តីគ្រាំគ្រាដូចគ្នា ឯធម៌របស់សប្បុរសទាំងឡាយ មិនដល់នូវសេចក្តីគ្រាំគ្រា (ដូច្នោះ) ទេ សប្បុរសទាំងឡាយ តែងនិយាយឲ្យពួកសប្បុរសផងគ្នាដឹងបាន ។

៧.អប្បស្សុតាយំ បុរិសោ   ពលិពទ្ទោវ ជីរតិ
មំសានិ តស្ស វឌ្ឍន្តិ   បញ្ញា តស្ស ន វឌ្ឍតិ។

បុរសអ្នកមិនមានការចេះដឹងនេះ តែងចាស់ (ឥតអំពើ) ដូច គោបម្រើ សាច់របស់វាតែងចម្រើនឡើង តែប្រាជ្ញារបស់ វា មិនចម្រើនឡើយ ។

៨.អនេកជាតិសំសារំ   សន្ធាវិស្សំ អនិព្វិសំ
គហការំ គវេសន្តោ   ទុក្ខា ជាតិ បុនប្បុនំ។
គហការក ទិដ្ឋោសិ   បុន គេហំ ន កាហសិ
សព្វា តេ ផាសុកា ភគ្គា   គហកូដំ វិសង្ខតំ
វិសង្ខារគតំ ចិត្តំ   តណ្ហានំ ខយមជ្ឈគា។

កាលតថាគតមិនទាន់បានជួបប្រទះ (ពោធិញ្ញាណរវល់តែ) ស្វះស្វែងរកជាងផ្ទះ គឺ តណ្ហា អ្នកធ្វើផ្ទះ គឺ អត្តភាព ក៏

អន្ទោលទៅកាន់សង្សារវដ្ត មានជាតិដ៏ច្រើន សេចក្ដីកើតជាទុក្ខរឿយៗ ។ នៃជាងផ្ទះ អ្នកឯងធ្វើផ្ទះ គឺ អត្តភាពតថាគតឃើញហើយ អ្នកនឹងធ្វើផ្ទះ (របស់តថាគត) ទៀតមិនបានឡើយ ឆ្អឹងជំនីរ គឺ កិលេសរបស់អ្នកទាំងអស់តថាគតកាច់បំបាក់អស់ហើយ ដំបូលផ្ទះ គឺ អវិជ្ជា តថា-គតកម្ចាត់ចោលហើយ ចិត្តរបស់តថាគត ដល់ព្រះនិព្វានដែលមានសង្ខារប្រាសហើយ តថាគតបានដល់ធម៌ជាគ្រឿងក្ស័យតណ្ហាទាំងឡាយហើយ ។

៩.អចរិត្វា ព្រហ្មចរិយំ អលទ្ធា យោព្វនេ ធនំ
ជិណ្ណកោញ្ចាវ ឈាយន្តិ ខីណមច្ឆេវ បល្លលេ
អចរិត្វា ព្រហ្មចរិយំ អលទ្ធា យោព្វនេ ធនំ
សេន្តិ ចាបាតិខីណាវ បុរាណានិ អនុត្ថុនំ ។

ជនពាលទាំងឡាយ មិនប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ មិនបានទ្រព្យក្នុងកាលខ្លួននៅជាកំលោះក្រមុំ រមែងសញ្ជប់សញ្ជឹង ដូចសត្វក្រៀលចាស់ សំកុកនៅក្នុងភក់ដែលអស់ត្រីហើយ ។

ជនពាលទាំងឡាយ មិនប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ មិនបានទ្រព្យក្នុងកាលខ្លួននៅជាកំលោះក្រមុំ រមែងដេកថ្ងូរ សោយស្ដាយ

ទ្រព្យចាស់ទាំងឡាយ ដូចព្រួញ ដែលផុតចាកខ្សែប្រនោះ

ដូច្នោះ ។

ជរាវគ្គទី ១១

មាតិការឿង	លេខទំព័រ
១-រឿងស្ត្រីសំឡាញ់នាងវិសាខា	១
-ស្វាមីប្រគល់កិរិយារបស់ខ្លួនឱ្យនាងវិសាខា	១
-ស្ត្រីទាំងនោះគិតរកឧបាយផឹកស្រា	២
-ទេវបុត្តមារសម្តែងកាយវិការតែមិនសម្រេច	៤
-អធិប្បាយគាថា	៥
-នាងវិសាខាបង្ហាញទោសសុរាដោយ.....	៦
២-រឿងនាងសិរិមា	៧
-នាងសិរិមាសម្រេចសោតាបត្តិផល	៧
-ភិក្ខុពណ៌នាលំអរបស់នាងសិរិមា	៨
-នាងសិរិមាធ្វើកាលកិរិយា	១០
-សពនាងសិរិមាដាក់លក់តែមិនបានថ្លៃ	១២
-អធិប្បាយគាថា	១៤
៣-រឿងព្រះនាងឧត្តរាថេរី	១៦
-ព្រះនាងអត់អាហារព្រោះសេចក្តីករុណា	១៦
-អធិប្បាយគាថា	១៧
៤-រឿងព្រះអធិមានិកភិក្ខុ	១៨
-ពួកភិក្ខុសម្គាល់ខុស	១៨
-អធិប្បាយគាថា	១៩
២-រឿងព្រះនាងរូបនន្ទាថេរី	២១
-ព្រះនាងរូបនន្ទាបួស	២១
-អ្នកនគរនិយមស្តាប់ព្រះធម៌	២២

-សេចក្តីជ្រះថ្លារបស់បុគ្គល ៤ ជំពូក ២២

-រូបប្បមាណិកា ២២

-ឃោសប្បមាណិកា ២២

-លូខប្បមាណិកា ២៣

-ធម្មប្បមាណិកា ២៣

-ព្រះនាងរូបនន្ទាស្តាប់ព្រះធម៌ ២៣

-ព្រះសាស្តាទ្រង់សម្តែងវិបស្សនា ២៧

-អធិប្បាយគាថា ២៨

៦-រឿងព្រះនាងមល្លិកាទេវី ៣០

-ព្រះនាងធ្វើសន្ថវៈជាមួយសុនខ ៣០

-ព្រះនាងកើតក្នុងអវិចី ៣២

-ធម៌របស់សប្បុរសមិនចាស់គ្រាំគ្រាដូចរបស់ដទៃ ៣៤

-អធិប្បាយគាថា ៣៦

៧-រឿងព្រះលោឡុទាយី ៣៧

-ព្រះថេរៈពោលធម៌មិនគួរ ៣៧

-បុព្វកម្មរបស់ព្រះថេរៈ ៣៨

-សោមទត្តនាំឪពុកចូលគាល់ព្រះរាជា ៣៩

-អ្នកមានការស្តាប់តិចដូចគោចាស់ ៤០

-អធិប្បាយគាថា ៤១

៨-រឿងបឋមពោធិកាល ៤៤

-ព្រះសាស្តាកម្ចាត់មារ ទ្រង់បន្លឺឧទាន ៤៤

-អធិប្បាយគាថា ៤៥

៩-រឿងសេដ្ឋីបុត្តមានទ្រព្យច្រើន ៤៨

-ពួកអ្នកលេងបបួលសេដ្ឋីផឹកស្រា ៤៨

-សេដ្ឋីបុត្តធ្លាក់ខ្លួនព្រោះប្រព្រឹត្តអចាយមុខ ៤៩
-សេដ្ឋីបុត្តដើរសូមទានគេ ៥០
-អធិប្បាយគាថា ៥២

ជរាវគ្គ ទី ១១

"ពោលអំពីវត្ថុដែលគ្រាំគ្រាជរា"

១. រឿងស្ត្រីជាសំឡាញ់នាងវិសាខា

[២១] *ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅក្នុងវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធពួកស្ត្រីជាសម្លាញ់របស់នាងវិសាខា ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនា នេះថា* ***កោ នុ ហាសោ កិមានន្ទោ (ពួកអ្នកទាំងឡាយ ម្តេចក៏សើច ម្តេចក៏ត្រេកអរ)*** *ជាដើម ។*

ស្វាមីប្រគល់ភរិយារបស់ខ្លួនឱ្យនាងវិសាខា

ដូចបានស្តាប់មក កុលបុត្រ ៥០០ នាក់ នៅក្នុងនគរសាវត្ថី បានប្រគល់ភរិយារៀងៗ ខ្លួន ឲ្យមហាឧបាសិកាវិសាខា ដោយគិតឃើញថា ដោយឧបាយយ៉ាងនេះ ភរិយារបស់ខ្លួននឹងជាអ្នករស់នៅដោយសេចក្តីមិនប្រមាទ ។ ព្រោះថា ស្ត្រីទាំងនោះ កាលទៅសួនក្តី ទៅវិហារក្តី តែងតែទៅជាមួយនាងវិសាខាជានិច្ច ។

សម័យមួយ កាលគេប្រកាសមហោស្រពថា នឹងមានមហោស្រពទាក់ទងនឹងសុរា ៧ ថ្ងៃ ស្ត្រីទាំងនោះក៏ចាត់ចែងរៀបចំសុរាដើម្បីស្វាមីរៀងៗ ខ្លួន ស្វាមីទាំងនោះ លេងមហោស្រពទាក់ទងនឹងសុរាអស់ ៧ ថ្ងៃ ដល់ថ្ងៃទី ៨ បានចេញទៅធ្វើការងារ (រៀងៗ ខ្លួន) ។

ស្ត្រីទាំងនោះគិតរកឧបាយផឹកស្រា

ស្ត្រីទាំងនោះ គិតគ្នាថា ពួកយើងមិនបានផឹកសុរាក្នុងទីចំពោះមុខស្វាមី សុរាក៏នៅមានសល់ដែរ ពួកយើងនឹងផឹកសុរាដោយកុំឲ្យស្វាមីរបស់យើងដឹង លុះគិតដូច្នេះហើយ ក៏ទៅកាន់សម្នាក់នាងវិសាខា ពោលប្រាប់នាងវិសាខាថា "ម៉ែម្ចាស់ ពួកខ្ញុំប្រាថ្នានឹងកំសាន្តសួន" កាលនាងវិសាខាប្រាប់ថា "ម្នាលនាងទាំងឡាយ ប្រពៃហើយ បើដូច្នោះ ចូរនាងទាំងឡាយ ធ្វើកិច្ចដែលគប្បីធ្វើឲ្យស្រេចហើយ សឹមចេញទៅ" លុះធ្វើកិច្ចការដែលគប្បីធ្វើស្រេចហើយ ក៏បានទៅកាន់សួនជាមួយនាងវិសាខា ដោយនាំយកសុរាទៅជាមួយ ទាំងមិនឲ្យនាងវិសាខាដឹង ផឹករហូតស្រវឹងហើយ ត្រាច់ទៅកាន់សួន ។ នាងវិសាខា គិតថា "ស្ត្រីទាំងនេះធ្វើនូវអំពើមិនសមគួរ" គ្រានេះ សូម្បីតែពួកតិរ្ថិយ៍ក៏នឹងតិះដៀលបានថា "សាវិកាទាំងឡាយរបស់ព្រះសមណគោតមផឹកសុរា" ទើបពោលនឹងស្ត្រីទាំងនោះថា "នែនាងទាំងឡាយ ពួកនាងធ្វើនូវអំពើមិនសមគួរ ជាអំពើដ៏ថោកទាបផង ធ្វើឲ្យអាប់ឱនដល់ខ្ញុំផង សូម្បីស្វាមីរបស់នាងទាំងឡាយ ក៏នឹងខឹងពួកនាង ឥឡូវនេះ ពួកនាងនឹងធ្វើដូចម្តេច" ស្ត្រីទាំងនោះឆ្លើយតបថា "ម៉ែម្ចាស់ នាងខ្ញុំទាំងឡាយនឹងធ្វើពុតជាឈឺ" នាងវិសាខាក៏ពោលថា បើដូច្នោះ ពួកនាងនឹងប្រាកដដោយកម្មរបស់ខ្លួនចុះ" ។ ស្ត្រីទាំងនោះ ទៅដល់ផ្ទះហើយ ធ្វើពុតជាឈឺ ។ គ្រានោះ ស្វាមីរបស់ស្ត្រីទាំងនោះសួរថា "ស្ត្រីឈ្មោះនេះ

និងឈ្មោះនេះទៅណា" បានឮថា ស្ត្រីទាំងនោះឈឺ ក៏កំណត់បានថា ស្ត្រីទាំងនោះ ប្រាកដជាផឹកសុរាដែលសេសសល់ដោយពិត ទើបបានវាយស្ត្រីទាំងនោះយ៉ាងដំណំ ។ ក្នុងថ្ងៃមហោស្រពដទៃទៀត ស្ត្រីទាំងនោះ ចង់ផឹកសុរាទៀត ទើបចូលទៅរកមហាឧបាសកាឈ្មោះវិសាខា ហើយពោលថា "ម៉ែម្ចាស់ មេត្តានាំពួកនាងខ្ញុំទៅកំសាន្តសួនម្តងទៀតចុះ ត្រូវនាងវិសាខាហាមឃាត់ថា "លើកមុន នាងទាំងឡាយធ្វើឲ្យខ្ញុំអាប់ឱនម្តងហើយ ដូច្នោះ នាងទាំងឡាយទៅខ្លួនឯងចុះ ខ្ញុំមិននាំនាងទាំងឡាយទៅទេ" ក៏បាននិយាយលួងលោមថា "ពួកខ្ញុំនឹងមិនធ្វើដូច្នោះទៀតទេ" ហើយចូលទៅរកឧបាសិកាវិសាខានោះ ពោលជាថ្មីថា "ម៉ែម្ចាស់ នាងខ្ញុំទាំងឡាយប្រាថ្នានឹងធ្វើពុទ្ធបូជា សូមនាំនាងខ្ញុំទាំងឡាយទៅវិហារចុះ" ។ នាងវិសាខាឮដូច្នោះ ក៏និយាយថា "នែនាងទាំងឡាយ ការដែលនាងទាំងឡាយធ្វើដូច្នោះ ជាការប្រពៃណាស់ ដូច្នោះ នាងទាំងឡាយចូរទៅរៀបចំខ្លួនចុះ" ។ ស្ត្រីទាំងនោះ ញុំាងគ្នានិងគ្នាឲ្យកាន់យកវត្ថុទាំងឡាយមានគ្រឿងក្រអូប និងកម្រងផ្កាជាដើមដោយប្រអប់ទាំងឡាយ ដៃទាំងពីរយួរដបស្រា ដណ្តប់សំពត់ផ្ទាំងធំចូលទៅរកនាងវិសាខា ហើយចូលទៅកាន់វិហារជាមួយនាងវិសាខា អង្គុយចំណែកម្ខាងផឹកសុរានោះ ហើយទម្លាក់ដបចោលអង្គុយចំពោះព្រះភក្ត្រព្រះសាស្តាក្នុងធម្មសភា ។ នាងវិសាខាក្រាបទូលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះអង្គទ្រង់សម្តែងធម៌ដល់ស្ត្រី

ទាំងនេះ” ។ ចំណែកស្ត្រីទាំងនោះ មានខ្លួនញាប់ញ័រដោយកម្លាំងសុរា ញុំាង ចិត្តឲ្យកើតឡើងថា “ពួកយើងនឹងរាំ នឹងច្រៀង” ។

ទេវបុត្តមារបណ្ដាលឱ្យសម្ដែងកាយវិការតែមិនសម្រេច

គ្រានោះ ទេវតាមួយអង្គដែលជាបក្សពួករបស់មារ គិតថា “ឥឡូវនេះ យើងនឹងជ្រែកចូលសរីរៈរបស់ស្ត្រីទាំងនេះ ហើយសម្ដែងអាការប្លែកៗ ចំពោះព្រះភក្ត្រព្រះសមណគោតម” លុះគិតដូច្នេះហើយ ក៏ជ្រែកចូលក្នុងសរីរៈរបស់ស្ត្រីទាំងនោះ បណ្ដាលឲ្យស្ត្រីទាំងនោះ ប្រុងទះដៃសើចខ្លះ ប្រុងនឹងរាំចំពោះព្រះភក្ត្រព្រះសាស្ដាខ្លះ ។ ព្រះសាស្ដាទ្រង់រំពឹងថា “រឿងនេះដូចម្ដេចហ្ន៎” ទ្រង់ជ្រាបហេតុនោះហើយ ទ្រង់ព្រះតម្រិះថា “ឥឡូវនេះ តថាគតនឹងមិនឲ្យទេវតាដែលជាបក្ខពួករបស់មារបានឱកាសឡើយ ព្រោះតថាគតបំពេញបារមី អស់កាលប្រមាណប៉ុណ្ណេះ មិនមែនដើម្បីបើកឱកាសឲ្យទេវតាដែលជាបក្ខពួករបស់មារទេ បំពេញមកដើម្បីនឹងឲ្យស្ត្រីទាំងនោះសង្វេគ” ទើបទ្រង់បញ្ចេញព្រះរស្មីអំពីព្រះឧណ្ណាលោម ខណៈឯង ភាពងងឹតមហន្ធការ ក៏បានប្រាកដឡើង ។ ស្ត្រីទាំងនោះភ័យខ្លាច ត្រូវមរណភ័យគម្រាម សុរាក្នុងពោះរបស់ពួកនាងក៏ទ្រោមអស់ ។ ព្រះសាស្ដាទ្រង់បាត់អំពីបល្ល័ង្កទៅប្រថាប់ឈរនៅលើកំពូលភ្នំសិនេរុ ទ្រង់បញ្ចេញព្រះរស្មីអំពីព្រះឧណ្ណាលោម ។ ខណៈនោះ ពន្លឺបានប្រាកដឡើងដូចព្រះច័ន្ទរះឡើងរាប់ពាន់ដួងដូច្នោះ ។ គ្រានោះ ព្រះសាស្ដាត្រាស់ហៅស្ត្រី

ទាំងនោះមកហើយ ត្រាស់ថា "ពួកនាងមកកាន់សម្នាក់របស់តថាគតដោយសេចក្ដីប្រមាទយ៉ាងនេះ មិនសមគួរឡើយ ទេវតាដែលជាបក្ខពួករបស់ពួកមារបានឱកាស ក៏ដោយសារតែសេចក្ដីប្រមាទរបស់ពួកនាងហ្នឹងឯង ញុំាងពួកនាងឲ្យធ្វើនូវអាការទាំងឡាយ មានសើចជាដើម ក្នុងទីដែលមិនគួរធ្វើនូវអាការទាំងឡាយ មានការសើចជាដើម ការដែលនាងទាំងឡាយធ្វើនូវការខ្នះខ្នែងដើម្បីញុំាងភ្លើងទាំងឡាយ មានភ្លើង គឺ រាគៈជាដើមឲ្យរលត់ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ទើបគួរ" ហើយត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

កោ នុ ហាសោ កិមានន្ទោ និច្ចំ បជ្ជលិតេ សតិ
អន្ធការេន ឱនទ្ធា បទីបំ ន គវេសថ ។

កាលបើលោកសន្និវាស ត្រូវភ្លើង មានរាគៈជាដើម ឆេះទ្រលោមជានិច្ច ម្ដេចក៏សើច ម្ដេចក៏ត្រេកត្រអាល អ្នកទាំងឡាយត្រូវងងឹត គឺ អវិជ្ជារួបរឹតហើយ (ម្ដេចឡើយ) ក៏មិនស្វែងរកប្រទីប គឺ ប្រាជ្ញា ។

អធិប្បាយគាថា

សេចក្ដីត្រេកអរ ឈ្មោះថា **អានន្ទោ** (សេចក្ដីត្រេកត្រអាល) ក្នុងព្រះគាថានោះ ។ ព្រះមានព្រះភាគជាម្ចាស់ត្រាស់អធិប្បាយទុកថា "កាលបើលោកសន្និវាសនេះ ត្រូវភ្លើង ១១ យ៉ាង មានរាគៈជាដើម ឆេះសន្ធោសន្ធៅអស់កាលជានិច្ច ម្ដេចក៏ពួកនាងទំប្រឹងសើចសប្បាយទៅវិញ អាការសើចជា

ដើមនោះ មិនសមគួរធ្វើឡើយ ពួកនាងត្រូវងងឹត គឺ អវិជ្ជា មានវត្ថុ ៨ រួបរឹត ហើយ ម្តេចឡើយក៏មិនស្វែងរក គឺ មិនធ្វើប្រទីប គឺ ញាណ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការកម្ចាត់បង់នូវភាពងងឹតនោះចេញ” ។

នាងវិសាខាបង្ហាញទោសសុរា ដោយបុគ្គលាធិដ្ឋាន

ក្នុងកាលចប់ព្រះធម្មទេសនា ស្ត្រីទាំង ៥០០ នាក់នោះ តាំងនៅក្នុងសោតាបត្តិផល ។ ព្រះសាស្តា ទ្រង់ជ្រាបភាវៈនៃស្ត្រីទាំងនោះ ជាអ្នកតាំងមាំក្នុងអចលសទ្ធាហើយ ស្តេចចុះចាកកំពូលភ្នំសិនេរុ ទ្រង់គង់លើពុទ្ធាសនៈ ។

គ្រានោះ នាងវិសាខាបានក្រាបទូលព្រះពុទ្ធអង្គថា “បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សុរានេះជារបស់ដ៏លាមក ត្បិតថា ស្ត្រីទាំងនេះ មានសភាពបែបនេះ អង្គុយចំពោះព្រះភក្ត្រនៃព្រះពុទ្ធដូចព្រះអង្គ មិនអាចរក្សាសូម្បីត្រឹមតែឥរិយាបថឲ្យរៀបរយបាន ក្រោកឡើងទះដៃ ធ្វើការសើចសប្បាយ ច្រៀង និងរាំជាដើម” ។ ព្រះសាស្តាត្រាស់ថា “យ៉ាងហ្នឹងឯងវិសាខា សុរានេះ ជារបស់លាមកដោយពិត ព្រោះប្រជាជនអាស្រ័យសុរានេះ ដល់សេចក្តីវិនាសយ៉ាងច្រើន” កាលនាងវិសាខាក្រាបទូលថា “បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះសុរានេះកើតឡើងតាំងពីកាលណាមក” ដើម្បីនឹងត្រាស់ឧប្បត្តិហេតុនៃសុរានោះ ដល់នាងវិសាខាឲ្យពិស្តារ ទើបទ្រង់នាំអតីតនិទានមកហើយ ត្រាស់កុម្ភជាតក” ។

ចប់ រឿងស្ត្រីជាសម្លាញ់របស់នាងវិសាខា

២. រឿងនាងសិរិមា

*ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅក្នុងវត្តវេឡុវ័ន ទ្រង់ប្រារព្ធនាងសិរិមា ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា **បស្ស ចិត្តកតំ ពិម្ពំ (អ្នកចូរមើលអត្តភាព... ដែលកម្មធ្វើទុកឲ្យវិចិត្រហើយ)** ជាដើម ។*

នាងសិរិមាសម្រេចសោតាបត្តិផល

ដូចបានស្តាប់មក នាងសិរិមានោះ ជាស្ត្រីគណិកា មានរូបល្អឆើតនៅក្រុងរាជគ្រឹះ ខាងក្នុងវស្សាមួយ បានប្រទូស្តចំពោះនាងឧត្តរា ដែលជាធីតារបស់បុណ្ណកសេដ្ឋី ជាភរិយារបស់សុមនសេដ្ឋីបុត្រ បំណាន់នឹងឲ្យនាងឧត្តរានោះជ្រះថ្លា ទើបសូមខមាទោសព្រះសាស្តា នៅពេលដែលព្រះអង្គទ្រង់ធ្វើភត្តកិច្ចជាមួយភិក្ខុសង្ឃស្រេចហើយ ក្នុងរឿងរបស់នាងឧត្តរានោះ ក្នុងថ្ងៃនោះ នាងបានស្តាប់ភត្តានុមោទនារបស់ព្រះទសពល ក៏បានសម្រេចសោតាបត្តិផល ក្នុងវេលាចប់ព្រះគាថា ថា ៖

> *គប្បីឈ្នះមនុស្សក្រោធ ដោយសេចក្តីមិនក្រោធ គប្បីឈ្នះមនុស្សមិនល្អ ដោយសេចក្តីល្អ គប្បីឈ្នះមនុស្សកំណាញ់ ដោយការឲ្យ គប្បីឈ្នះមនុស្សនិយាយឡេះឡោះ ដោយពាក្យពិត ។*

នេះជាសេចក្តីសង្ខេបក្នុងរឿងនេះ ។ ចំណែកសេចក្តីពិស្តារ នឹងជាក់

ច្បាស់ក្នុងអដ្ឋកថា នៃអដ្ឋកថាអនុមោទនា ក្នុងកោធវគ្គនោះឯង ។

នាងសិរិមានោះ លុះបានសម្រេចសោតាបត្តិផលដូច្នេះហើយ ក៏យាងព្រះទសពល ដើម្បីថ្វាយមហាទាន ក្នុងថ្ងៃស្អែក ហើយបានតាំងនូវអដ្ឋកភត្ត (ភត្តសម្រាប់ភិក្ខុ ៨ រូប) ដើម្បីព្រះសង្ឃជាប្រចាំ ។ តាំងពីថ្ងៃនោះមក ភិក្ខុ ៨ រូប និមន្តទៅកាន់ផ្ទះនាងជានិច្ច ។ នាងពោលថា "និមន្តលោកម្ចាស់ទាំងឡាយ ទទួលទឹកដោះថ្លា ទទួលទឹកដោះស្រស់ជាដើម" ហើយតែងដាក់ភត្តពេញៗ បាត្ររបស់ភិក្ខុទាំងនោះ ។ អាហារបិណ្ឌបាត ដែលភិក្ខុមួយរូបបាន ហើយ ល្មមដល់ភិក្ខុ ៣ រូបខ្លះ ៤ រូបខ្លះ ។ នាងប្រគេនបិណ្ឌបាត ដោយចំណាយទ្រព្យអស់ ១៦ កហាបណៈរាល់ៗ ថ្ងៃ ។ ថ្ងៃមួយ ភិក្ខុមួយអង្គឆាន់អដ្ឋកភត្តរបស់នាងហើយ ទៅកាន់វិហារមួយ ក្នុងទីប្រមាណ ៣ យោជន៍ គ្រានោះ ពួកភិក្ខុសួរលោកដែលអង្គុយនៅក្នុងទីបម្រើព្រះថេរៈ ក្នុងវេលាល្ងាចថា "អ្នកមានអាយុ (ទៅ) ទទួលភិក្ខាអំពីទីណាមក" លោកឆ្លើយថា "ខ្ញុំទៅឆាន់អដ្ឋកភត្តរបស់នាងសិរិមា" ។ ពួកភិក្ខុសួរទៀតថា "អ្នកមានអាយុ នាងធ្វើរបស់ដែលពេញចិត្តប្រគេនឬ"

ភិក្ខុពណ៌នាសេចក្តីល្អរបស់នាងសិរិមា

ភិក្ខុនោះ ក៏ពោលគុណរបស់នាងថា "ខ្ញុំមិនអាចនឹងពណ៌នាភត្តរបស់នាងបានទេ នាងធ្វើនូវភត្តសែនប្រណីត ភត្តដែលភិក្ខុមួយរូបបាន អាចឆាន់គ្រប់ល្មមដល់ភិក្ខុ ៣ រូបខ្លះ ៤ រូបខ្លះ មិនត្រឹមតែប៉ុណ្ណោះ ការបានឃើញនាង

នោះឯង ប្រសើរក្រៃលែងជាងទេវច្ឆរបស់នាងទៅទៀត ព្រោះនាងស្រស់ស្អាតណាស់” ។ គ្រានោះ ភិក្ខុមួយរូបបានស្តាប់ការពណ៌នាគុណរបស់នាងសិរិមា ក៏កើតសេចក្តីស្រឡាញ់ឡើង ដោយមិនទាន់ទាំងបានឃើញខ្លួននាងផង (លោក) គិតថា “គួរតែយើងទៅមើលនាង” ហើយប្រាប់ចំនួនវស្សារបស់ខ្លួន រួចសួរលំដាប់នឹងភិក្ខុនោះ បានឮថា “អាវុសោ ព្រឹកនេះ លោកជាព្រះសង្ឃត្ថេរ នឹងបានអដ្ឋកភត្តក្នុងផ្ទះនោះ” ទើបប្រដាប់បាត្រ និងចីវរ ចេញទៅក្នុងខណៈនោះឯង អរុណរះឡើងស្រាងៗ ចូលទៅកាន់រោងភត្ត ឈរវង់ចាំជាព្រះសង្ឃត្ថេរបានអដ្ឋកភត្តក្នុងផ្ទះរបស់នាង ។

ក៏ក្នុងវេលាដែលភិក្ខុនោះឆាន់ហើយ ចៀសចេញទៅ ក្នុងថ្ងៃម្សិលមិញនោះឯង រោគបានកើតឡើងក្នុងសរីរៈរបស់នាង ព្រោះហេតុនោះ ទើបនាងដោះគ្រឿងអាភរណៈចេញ ហើយដេក ។ គ្រានោះ ពួកទាសីរបស់នាងឃើញភិក្ខុទាំងឡាយអ្នកបានអដ្ឋកភត្តនិមន្តមក ក៏ប្រាប់នាង នាងមិនអាចទៅទទួលបាត្រ និមន្តឲ្យគង់ ឬអង្គាសដោយដៃរបស់ខ្លួនបាន ទើបបង្គាប់ពួកទាសីថា “នែនាងទាំងឡាយ ពួកនាងចូរទៅទទួលបាត្រ និមន្តលោកម្ចាស់ឲ្យគង់ហើយប្រគេនយាគូ បង្អែមដល់លោកម្ចាស់ទាំងឡាយឆាន់ចុះ ក្នុងវេលាភត្ត ចូរដាក់ភត្តឲ្យពេញបាត្រ ហើយប្រគេនចុះ” ។ ពួកទាសីទទួលថា “ចាំ ម្ចាស់ស្រី” ហើយនិមន្តភិក្ខុទាំងឡាយឲ្យចូលមក ប្រគេនយាគូ និងបង្អែមឲ្យភិក្ខុទាំងនោះឆាន់ ក្នុងវេលាភត្ត ដាក់ភត្តពេញបាត្រហើយ ទៅប្រាប់នាង ។ នាងពោលថា

"ចូរជួយគ្រាហ៍ខ្ញុំបន្តិច ខ្ញុំនឹងទៅថ្វាយបង្គំលោកម្ចាស់ទាំងឡាយ" ពួកនាងទាសី គ្រាហ៍នាងទៅជិតភិក្ខុទាំងនោះហើយ នាងថ្វាយបង្គំភិក្ខុទាំងនោះ ទាំងសរីរៈ ញញាក់ញញ័រ ។ ភិក្ខុនោះសំឡឹងមើលនាងហើយ គិតថា "ភាពស្រស់ស្អាត នៃរូបរបស់នាងដែលឈឺម្ល៉ឹងទៅហើយ ចំណង់បើក្នុងកាលដែលនាងមិនមាន រោគ ដែលប្រដាប់ដោយគ្រឿងអាភរណៈទាំងពួង នឹងប្រាកដដូចម្តេចទៅហ្ន៎" ។ គ្រានោះ កិលេសដែលលោកសន្សំទុកអស់កោដិឆ្នាំ ក៏បានផុសផុលឡើង ។ ភិក្ខុនោះ មិនមានចិត្តបែរទៅរកអារម្មណ៍ដទៃ (មានចិត្តមករកតែនាងប៉ុណ្ណោះ) កាលមិនអាចនឹងឆាន់អាហារបាន ទើបកាន់បាត្រត្រឡប់ទៅវិហារ បិទបាត្រទុក ក្នុងកន្លែងមួយ ហើយក្រាលចីវរសិង ។ គ្រានោះ សូម្បីភិក្ខុជាសម្លាញ់របស់ លោកមួយរូប អង្វរយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏មិនព្រមឆាន់ចង្ហាន់ដែរ ។ លោកសុខ ចិត្តដេកអត់អាហារ ។

នាងសិរិមាដល់កម្មចាស់ (ស្លាប់)

ក្នុងវេលាសៀលថ្ងៃនោះឯង នាងក៏បានធ្វើកាលកិរិយាទៅ ។ ព្រះរាជា ទ្រង់បញ្ជូនព្រះរាជសាសន៍ ទៅថ្វាយព្រះសាស្តាថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នាងសិរិមាប្អូនស្រីរបស់ពេទ្យជីវកធ្វើមរណកាលហើយ" ។ ព្រះសាស្តាទ្រង់ ស្តាប់នូវរឿងនោះហើយ ក៏ទ្រង់បញ្ជូនដំណឹងទៅថ្វាយព្រះរាជាថា "មហារាជ កិច្ច គឺ ការដុតសពនាងសិរិមាមិនមាន សូមទ្រង់បញ្ជាឲ្យយកសាកសពនាង សិរិមានោះ ទៅតម្កល់ទុកក្នុងព្រៃដែលជាទីចោលសាកសពស្រស់ ហើយឲ្យ

រក្សាទុកដោយអាការដែលក្អែក និងសុនខ ខាំស៊ីមិនបានចុះ” ។ ព្រះរាជា ក៏ទ្រង់បានធ្វើតាមព្រះតម្រាស់របស់ព្រះសាស្តា ។ បីថ្ងៃកន្លងទៅដោយលំដាប់ ក្នុងថ្ងៃទី ៤ សរីរៈក៏ហើមប៉ោង ។ ពួកដង្កូវវារចេញចាកមាត់ដំបៅទាំង ៩ ។ សរីរៈទាំងអស់បែកដូចបាយស្រូវសាលី ដូច្នោះ ។ ព្រះរាជាឲ្យរាជបុរសទូង ស្គរប្រកាសក្នុងព្រះនគរថា “វៀរតែពួកក្មេងៗ ដែលចាំផ្ទះចេញ អ្នកណាមិន មកមើលសាកសពនាងសិរិមា ត្រូវពិន័យ ៨ កហាបណៈ” ហើយបានបញ្ជូន ព្រះរាជសាសន៍ទៅកាន់សម្នាក់ព្រះសាស្តាថា “បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូម ភិក្ខុសង្ឃមានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន និមន្តមកមើលនាងសិរិមា” ។ ព្រះសាស្តា ទទួលហើយ ក៏ត្រាស់ឲ្យប្រាប់ដល់ភិក្ខុទាំងឡាយថា “យើងទាំងឡាយនឹងទៅ មើលនាងសិរិមា” ភិក្ខុកំលោះរូបនោះ មិនស្តាប់ពាក្យរបស់នរណាៗ ឡើយ សុខចិត្តដេកអត់អាហាររហូត ៤ ថ្ងៃ ។ បាយក្នុងបាត្រផ្អូម ស្អិតតាំងឡើងក្នុង បាត្រ ។ លំដាប់នោះ ភិក្ខុជាសំឡាញ់នោះចូលទៅរកលោក ហើយប្រាប់ថា “អ្នកមានអាយុ ព្រះសាស្តាស្តេចទៅទតនាងសិរិមា” ។ ភិក្ខុនោះ សូម្បីត្រូវ សេចក្តីឃ្លានដុតរោលយ៉ាងនោះក៏ដោយ ក៏ក្រោកឡើងយ៉ាងរហ័ស ដោយគ្រាន់ តែឮពាក្យថា “សិរិមានោះឯង” សួរថា “អាវុសោ លោកនិយាយអ្វី” កាល ភិក្ខុដែលជាសម្លាញ់ប្រាប់ថា “ព្រះសាស្តា ស្តេចយាងទៅទតនាងសិរិមា លោក ទៅដែរឬទេ” ក៏ទទួលយ៉ាងរហ័សថា “ខ្ញុំទៅ” ចាក់បាយចោល លាងបាត្រ ប្រកក្នុងស្បោកហើយ និមន្តទៅកាន់ទីនោះជាមួយនឹងភិក្ខុសង្ឃ ។ ព្រះសាស្តា

មានពួកភិក្ខុចោមរោម ទ្រង់ប្រថាប់ឈរនៅចំណែកម្ខាង ។ ភិក្ខុនីសង្ឃក្តី រាជ-បរិស័ទក្តី ឧបាសកបរិស័ទក្តី ឧបាសិកាបរិស័ទក្តី ឈរនៅចំណែកម្ខាង ។

សពនាងសិរិមាអស់សម្ដស្សារកតម្លៃមិនបាន

ព្រះសាស្តា ត្រាស់សួរព្រះរាជាថា "មហាបពិត្រ នរណាហ្នឹង"

ព្រះរាជា. បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ប្អូនស្រីរបស់ពេទ្យជីវក ឈ្មោះសិរិមា ។

ព្រះសាស្តា. នេះឬ នាងសិរិមា ?

ព្រះរាជា. ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

ព្រះសាស្តា. បើដូច្នោះ សូមមហារាជត្រាស់ឲ្យរាជបុរសទូងស្គរប្រកាសក្នុងព្រះនគរថា "នរណាចង់បាននាងសិរិមា ឲ្យទ្រព្យមួយពាន់កហាបណៈមកហើយចូរយកនាងសិរិមាចុះ" ។ ព្រះរាជាទ្រង់បានធ្វើដោយប្រការដូច្នោះ អ្នកដែលនិយាយថា "ខ្ញុំព្រះអង្គ ឬយើង សូម្បីតែម្នាក់ក៏មិនមាន" ។ ព្រះរាជាក្រាបទូលព្រះសាស្តាថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន គ្មាននរណាទទួលយកទេ" ។ ព្រះសាស្តាត្រាស់ថា "បពិត្រមហារាជ បើដូច្នោះ ចូរត្រាស់ឲ្យបន្ថយតម្លៃ" ។ ព្រះរាជាត្រាស់ឲ្យទូងស្គរប្រកាសថា "នរណាចង់បាននាងសិរិមា ចូរឲ្យទ្រព្យ ៥០០ ហើយចូរយកចុះ" មិនឃើញមាននរណាៗ នឹងទទួលយក ទើបបន្ទាប់ឲ្យទូងស្គរប្រកាសថា "នរណាចង់បាននាងសិរិមា ចូរឲ្យទ្រព្យ ២៥០-២០០-១០០-៥០-២៥ កហាបណៈ ១០-៥-១- កន្លះកហាបណៈ ១ បាទ ១ មាសកៈ

១ កាកណិក ហើយយកនាងសិរិមាចុះ” ក៏មិនឃើញមាននរណាយកទៅ ទើបត្រាស់ឲ្យទូងស្គរប្រកាសថា “ចូរយកទទេ ក៏បាន” ។ អ្នកដែលចេញស្តីថា “ខ្ញុំ ឬយើង សូម្បីតែម្នាក់ក៏មិនមាន” ។ ព្រះរាជាក្រាបទូលថា “បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អ្នកដែលទទួលយកសូម្បីទទេៗ ក៏មិនមានដែរ” ។ ទើបព្រះសាស្តាត្រាស់ថា “ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរមើលមាតុគ្រាម ដែលជាទីស្រឡាញ់របស់មហាជន កាលមុន ជនទាំងឡាយក្នុងនគរនេះឯង ឲ្យទ្រព្យមួយពាន់ហើយ ទើបបានអភិរម្យជាមួយនាងមួយថ្ងៃ ប៉ុន្តែឥឡូវនេះ សូម្បីតែឲ្យទទេ ក៏គ្មាននរណាយកដែរ រូបបែបនេះ ដល់ការអស់ទៅ និងសូន្យទៅហើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរមើលអត្តភាពដ៏ទុរន់ទុរានេះចុះ ទើបទ្រង់ត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

២. បស្ស ចិត្តកតំ ពិម្ពំ   អរុកាយំ សមុស្សិតំ
អាតុរំ ពហុសង្កប្បំ   យស្ស នត្ថិ ធុវំ ឋិតិ ។

អត្តភាពណា មិនទៀងទាត់ ឋិតថេរ អ្នកចូរមើលអត្តភាព (នោះ) ដែលកុសលាកុសលកម្ម ធ្វើវិចិត្រហើយ ជាកាយពាសពេញដោយដំបៅ ដែលឆ្អឹង ៣០០ កំណាត់ ផ្គុំគ្នាហើយ ជាអត្តភាពក្តៅក្រហាយជានិច្ច ជាទីរំពឹងត្រិះរិះ របស់ជនច្រើនគ្នា ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្ដាបទទាំងនោះ បទថា **ចិត្តកតំ (ធ្វើឲ្យវិចិត្រហើយ)** សេចក្ដីថា មានការវិចិត្រ ដែលកម្មធ្វើហើយ គឺ ដែលបុគ្គលធ្វើឲ្យវិចិត្រដោយវត្ថុផ្សេងៗ មានអាភរណៈ មានសំពត់ និងគ្រឿងប្រដាប់ និងកម្រងផ្កាជាដើម ។ បទថា **ពិម្ពំ (អត្តភាព)** បានដល់ នូវអត្តភាពដែលតាំងព្រមដោយអវយវៈធំតូចទាំងឡាយ មានចំណែកវែងជាដើម ក្នុងទីដ៏សមគួរដល់អវយវៈវែងជាដើម ។ បទថា **អរុកាយំ (មានកាយជាដំបៅ)** គឺ មានកាយជាដំបៅ ដោយអំណាចមាត់ដំបៅទាំង ៩ ។ បទថា **សមុស្សិតំ (មានឆ្អឹងជាគ្រោង)** គឺ ដែលឆ្អឹង ៣០០ កំណាត់ផ្សំផ្គុំឡើងហើយ ។ បទថា **អាតុរំ (ក្ដៅក្រហាយ)** សេចក្ដីថា ឈឺជានិច្ច ព្រោះជាការៈដែលត្រូវរក្សាដោយឥរិយាបថជាដើមគ្រប់ពេល ។ បទថា **ពហុសង្កប្បំ (ដែលមហាជនគិតចង់បានដោយច្រើន)** បានដល់ ដែលមហាជន ត្រូវការដោយច្រើន ។ បទថា **យស្ស នត្ថិ ធុវំ ឋិតិ (មិនទៀងទាត់មិនឋិតថេរ)** សេចក្ដីថា អ្នកទាំងឡាយចូរមើលអត្តភាពនេះ ដែលមិនមានការទៀង ឬឋិតថេរ មានការបែកធ្លាយ និងខ្ចាត់ខ្ចាយរាត់រាយទៅជាធម្មតាតែម្យ៉ាងប៉ុណ្ណោះ ។

ក្នុងវេលាចប់ព្រះធម៌ទេសនា ធម្មាភិសម័យ (ការត្រាស់ដឹងធម៌) បានមានដល់សត្វ ៨៤.០០០ សូម្បីភិក្ខុនោះ ក៏បានតាំងនៅក្នុងសោតាបត្តិផលដែរ

ដូច្នេះឯង ។

ចប់ រឿងនាងសិរិមា

៣. រឿងព្រះនាងឧត្តរាថេរី

កាលព្រះសាស្តាប្រថាប់នៅវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធព្រះនាងឧត្តរាថេរី ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា ***បរិជិណ្ណមិទំ រូបំ*** *(រូបនេះចាស់គ្រាំគ្រាហើយ) ជាដើម ។*

ព្រះថេរីអត់អាហារព្រោះធីកចិត្តករុណា

ដូចបានស្តាប់មក ព្រះថេរីមានអាយុ ១២០ ឆ្នាំអំពីកំណើត ត្រាច់បិណ្ឌ-បាត បានបិណ្ឌបាតហើយ ឃើញភិក្ខុមួយរូបក្នុងរវាងផ្លូវ បានសួរនាំដោយអើពើក្នុងបិណ្ឌបាត កាលភិក្ខុនោះមិនហាមឃាត់ទទួលយក ក៏ប្រគេនទាំងអស់ចំណែកខ្លួនសុខចិត្តអត់ សូម្បីក្នុងថ្ងៃទី ២ ទី៣ ក៏បានប្រគេនភត្តដល់ភិក្ខុនោះក្នុងទីនោះទៀត បានអត់អាហារហើយយ៉ាងនោះ ។ ក្នុងថ្ងៃទី ៤ ព្រះថេរីត្រាច់បិណ្ឌបាត បានជួបព្រះសាស្តាក្នុងទីដ៏ចង្អៀតមួយ កាលឈានថយក្រោយបានជាន់ជាយចីវររបស់ខ្លួនដែលសំយុងចុះ មិនអាចទប់ខ្លួនបាន ក៏ដួលទៅនឹងដី ។ ព្រះសាស្តាស្តេចយាងទៅជិត ហើយត្រាស់ថា "ម្នាលប្អូនស្រី អត្តភាពរបស់នាងគ្រាំគ្រាហើយ មិនយូរទៀតទេ ក៏នឹងបែកធ្លាយទៅ ហើយត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

៣. បរិជិណ្ណមិទំ រូបំ រោគនិទ្ធំ បភង្គុណំ
ភិជ្ជតិ បូតិ សន្ទេហោ មរណន្តំ ហិ ជីវិតំ ។

រូបនេះគ្រាំគ្រាហើយ ជាសម្នាក់នៃរោគ ជារបស់ពុកផុយ រាងកាយជារបស់ស្អុយ (នេះ) តែងបែកធ្លាយទៅវិញ ព្រោះថា ជីវិតមានសេចក្តីស្លាប់ជាទីបំផុត ។

អធិប្បាយគាថា

ព្រះគាថានោះមានសេចក្តីថា "ប្អូនស្រី រូបនេះ ពោលគឺ សរីរៈរបស់នាង ឈ្មោះថា ចាស់គ្រាំគ្រាហើយ ព្រោះជាមនុស្សចាស់ ក៏រូបនោះឯងជាសំបុករបស់រោគ ព្រោះអត្ថថា ជាទីនៅអាស្រ័យរបស់រោគគ្រប់ប្រភេទ ប្រៀបដូចសត្វចចកសូម្បីនៅក្មេង គេក៏ហៅថា សត្វចចកចាស់ វល្លិផោមសូម្បីនៅខ្ចី ក៏គេហៅថាវល្លិស្អុយ យ៉ាងណា រូបនេះ ក៏ដូច្នោះដែរ កើតក្នុងថ្ងៃនោះ សូម្បីជារូបមានពណ៌ដូចមាស ក៏ឈ្មោះថា កាយស្អុយ ពុកផុយ ព្រោះអត្ថថា ហូរចេញជានិច្ច កាយរបស់នាងនេះ ជារបស់ស្អុយ គប្បីជ្រាបថា នឹងបែក គឺថា នឹងបែកធ្លាយក្នុងកាលមិនយូរ ព្រោះហេតុអ្វី? ព្រោះជីវិត មានសេចក្តីស្លាប់ជាទីបំផុត ។ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់អធិប្បាយទុកថា ព្រោះជីវិតរបស់សព្វសត្វ មានសេចក្តីស្លាប់ជាទីបំផុត" ។

ក្នុងវេលាចប់ព្រះធម៌ទេសនា ព្រះថេរីបានសម្រេចសោតាបត្តិផល ។ ទេសនាបានមានប្រយោជន៍ដល់មហាជន ដូច្នេះឯង ។

ចប់ រឿងព្រះនាងឧត្តរាថេរី

៤. រឿងព្រះអធិមានិកភិក្ខុ

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅក្នុងវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធពួកភិក្ខុអ្នកមានការសម្គាល់ថា ខ្លួនបានសម្រេចព្រះអរហត្តផលជាច្រើនរូប ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា ***យានិមានិ (ឆ្អឹងទាំងនេះណា)*** *ជាដើម ។*

ពួកភិក្ខុសម្គាល់ខុស

បានឮថា ភិក្ខុ ៥០០ រូប រៀនកម្មដ្ឋានក្នុងសម្នាក់ព្រះសាស្តាហើយ ចូលទៅកាន់ព្រៃ ប្រឹងប្រែងព្យាយាមរហូតញ៉ាំងឈានឲ្យកើតឡើង ក៏សម្គាល់ថា "កិច្ចនៃបព្វជិតរបស់ពួកយើងសម្រេចហើយ" ព្រោះកិលេសទាំងឡាយ មិនផុសផុលឡើង ទើបត្រឡប់មកដោយបំណងថា នឹងក្រាបទូលគុណដែលខ្លួនបានហើយ ចំពោះព្រះសាស្តា ។ ក្នុងកាលដែលពួកលោកទាំងនោះ មកដល់ខ្លោងទ្វារខាងក្រៅ ព្រះសាស្តាត្រាស់នឹងព្រះអានន្ទថា "ម្នាលអានន្ទ កុំអាលឲ្យភិក្ខុទាំងនោះចូលមកគាល់តថាគត អ្នកចូរប្រាប់ភិក្ខុទាំងនោះ ឲ្យទៅកាន់ព្រៃចោលខ្មោច (ជាមុនសិន) ត្រឡប់មកអំពីទីនោះហើយ សឹមឲ្យចូលមកគាល់តថាគត" ។ ព្រះថេរៈទៅប្រាប់សេចក្តីនោះដល់ភិក្ខុទាំងនោះ ។ ក៏ភិក្ខុទាំងនោះមិនបានពោលថា "ពួកយើងនឹងបានប្រយោជន៍អ្វី ដោយព្រៃខ្មោច" ប៉ុន្តែបានគិតថា "ព្រះសម្ពុទ្ធជាម្ចាស់ទ្រង់ឃើញការណ៍វែង នឹងទ្រង់ឃើញការណ៍" ដូច្នេះហើយ ក៏និមន្តទៅកាន់ព្រៃខ្មោច កាលឃើញសាកសពដែលនៅក្នុងទីនោះ ក៏

ទាស់ចិត្តនឹងសាកសពដែលគេយកទៅចោលបានមួយថ្ងៃ ពីរថ្ងៃ ហើយកើតតម្រេកនឹងសរីរៈសាកសពដែលគេទើបតែយកទៅចោល ។ ខណៈនោះ ក៏ដឹងខ្លួនថា យើងនៅមានកិលេស ។ ព្រះសាស្ដា ទ្រង់ប្រថាប់នៅក្នុងព្រះគន្ធកុដិនោះឯង ទ្រង់បញ្ចេញព្រះរស្មីទៅកាន់ទីនោះ ដូចជាប្រថាប់នៅចំពោះមុខភិក្ខុទាំងនោះ ទ្រង់ត្រាស់ថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលអ្នកទាំងឡាយឃើញរាងឆ្អឹងបែបនោះ សេចក្ដីត្រេកអរដោយអំណាចរាគៈកើតឡើង គួរលះឬ" ដូច្នេះហើយ ទ្រង់ត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

៤. យានិមានិ អបត្ថានិ អលាពូនេវ សារទេ
កាបោតកានិ អដ្ឋីនិ តានិ ទិស្វាន កា រតិ ។

ឆ្អឹងទាំងឡាយណា មានសម្បុរដូចសត្វព្រាប ដែលគេចោល
ហើយ ដូចជាផ្លែឃ្លោកក្នុងសរទកាល សេចក្ដីត្រេកអរអ្វីហ្ន៎
(របស់អ្នកទាំងឡាយ) ព្រោះតែឃើញឆ្អឹងទាំងឡាយនោះ ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្ដាបទទាំងនោះ បទថា ***អបត្ថានិ*** *(ដែលគេចោលហើយ) បានដល់ដែលគេចោលហើយ ។ បទថា* ***សារទេ*** *(ក្នុងសរទកាល) សេចក្ដីថា ដូចផ្លែឃ្លោកដែលត្រូវខ្យល់ និងកម្ដៅថ្ងៃប្រហារ រាត់រាយក្នុងទីនោះៗ ក្នុងសរទកាល ។ បទថា* ***កាបោតកានិ*** *ប្រែថា មានពណ៌ដូចជាពណ៌សត្វព្រាប ។ បទថា* ***តានិ ទិស្វាន*** *(ព្រោះឃើញឆ្អឹងទាំងនោះ) សេចក្ដីថា សេចក្ដីត្រេកអរអ្វីហ្ន៎របស់ពួក*

អ្នក (ទីងមាន) ព្រោះឃើញធ្មឹងទាំងនោះ គឺ ឃើញបែបនោះ ការធ្វើសេចក្តីត្រេកអរក្នុងកាម សូម្បីមានប្រមាណតិច រមែងមិនគួរ មិនមែនឬ? ។

ក្នុងវេលាចប់ព្រះធម៌ទេសនា ភិក្ខុទាំងនោះ បានសម្រេចអរហត្តផលទាំងកំពុងឈរស្តាប់នោះឯង ក៏សរសើរព្រះមានព្រះភាគជាម្ចាស់ មកថ្វាយបង្គំដូច្នេះឯង ។

ចប់ រឿងអធិមានិកភិក្ខុ

៥. រឿងព្រះនាងរូបនន្ទាថេរី

ព្រះសាស្ដា កាលប្រថាប់នៅក្នុងវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធព្រះនាងរូបនន្ទាថេរី ដែលជាស្ត្រីស្អាតក្នុងជនបទ ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា ***អដ្ឋីនំ នគរំ កតំ (សរីរៈដែលកម្មសាងឲ្យជានគរនៃឆ្អឹងទាំងឡាយ)*** *ជាដើម ។*

ព្រះនាងរូបនន្ទាទ្រង់ព្រះផ្នួស

បានឮថា ថ្ងៃមួយ ព្រះនាងរូបនន្ទានោះ ទ្រង់ព្រះតម្រិះថា "ម្ចាស់បងរបស់យើង លះបង់សិរីក្នុងរាជសម្បត្តិចេញ សាងព្រះផ្នួស ហើយបានត្រាស់ជាព្រះពុទ្ធ ជាបុគ្គលដ៏ធ្មើមក្នុងលោក សូម្បីឱរសរបស់ព្រះអង្គ ឈ្មោះរាហុលកុមារ ក៏បួសហើយដែរ ម្ចាស់បងរបស់យើង (គឺព្រះនន្ទ) ក៏បួស សូម្បីព្រះមាតារបស់យើង ក៏ទ្រង់ព្រះផ្នួស បើពពួកញាតិមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះ ចេញបួសអស់ហើយ តើផ្ទះមានប្រយោជន៍អ្វីសម្រាប់យើង យើងនឹងបួសដែរ" ។ ព្រះនាងស្ដេចចូលទៅកាន់សម្នាក់ភិក្ខុនីទាំងឡាយ ហើយទ្រង់ព្រះផ្នួស ព្រះនាងទ្រង់ព្រះផ្នួស ព្រោះស្នេហាក្នុងព្រះញាតិប៉ុណ្ណោះ មិនមែនទ្រង់ព្រះផ្នួសដោយសទ្ធាឡើយ តែព្រោះ ព្រះនាងជាអ្នកមានព្រះរូបឆោមស្រស់ស្អាត ទើបប្រាកដព្រះនាមថា ***រូបនន្ទា*** *។ ព្រះនាងទ្រង់បានស្ដាប់ថា "បានឮថា ព្រះសាស្ដាត្រាស់ថា រូបមិនទៀង ជាទុក្ខ ជាអនត្តា វេទនា សញ្ញា សង្ខារ វិញ្ញាណ មិនទៀង ជាទុក្ខ ជាអនត្តា" ដូច្នេះ ទើបមិនហ៊ានចូលទៅកាន់ទីចំពោះព្រះភក្ត្រព្រះសាស្ដា*

ដោយខ្លាចក្រែងថា "ព្រះសាស្តាត្រាស់សម្តែងទោសក្នុងរូបរបស់យើង ដែលគួរមើល គួរជ្រះថ្លាយ៉ាងនេះ" ។

អ្នកនគរនិយមស្តាប់ធម៌

អ្នកនគរសាវត្ថីថ្វាយទានអំពីព្រឹក សមាទានឧបោសថ ស្លៀកដណ្តប់ស្អាតបាត មានដៃកាន់គ្រឿងក្រអូប និងផ្កាកម្រងជាដើម ក្នុងវេលារសៀលប្រជុំគ្នាស្តាប់ធម៌ក្នុងវត្តជេតពន ។ សូម្បីភិក្ខុនីសង្ឃ ដែលពេញចិត្តក្នុងព្រះធម្មទេសនារបស់ព្រះសាស្តា ក៏ទៅវិហារស្តាប់ធម៌ ។ អ្នកនគរសាវត្ថីទាំងនោះពេលស្តាប់ធម៌ហើយ មុននឹងចូលទៅកាន់ព្រះនគរ តែងតែពោលអំពីគុណរបស់ព្រះសាស្តាហើយ ទើបចូលទៅកាន់នគរ ។

ការជ្រះថ្លារបស់បុគ្គល ៤ ពួក

ពិតណាស់ ពួកសត្វក្នុងលោកសន្និវាស ដែលមានប្រមាណ ៤ ពួក ពេលឃើញព្រះតថាគត មិនជ្រះថ្លា មានចំនួនតិច ។

១.រូបប្បមាណិកា

ព្រោះថា សត្វពួកខ្លះ ជារូបប្បមាណិកា (និយមក្នុងរូប) ឃើញព្រះសរីរៈរបស់ព្រះតថាគត ដែលប្រដាប់ដោយព្រះលក្ខណៈ និងអនុព្យញ្ជនៈ មានព្រះឆវីវណ្ណដូចមាស ទើបជ្រះថ្លា ។

២.ឃោសប្បមាណិកា

សត្វពួកខ្លះ ជាឃោសប្បមាណិកា (កាន់យកសំឡេងជាប្រមាណ) បាន

ស្តាប់សូរសៀង ដែលប្រកាសអំពីព្រះគុណរបស់ព្រះសាស្តា ដែលអាស្រ័យការប្រព្រឹត្តទៅហើយរាប់រយជាតិ និងព្រះសូរសៀងប្រកាសព្រះធម្មទេសនា ដែលប្រកបដោយអង្គ ៨ ទើបជ្រះថ្លា ។

៣. លូខប្បមាណិកា

សត្វពួកខ្លះ ជាលូខប្បមាណិកា (កាន់យកការបដិបត្តិដ៏សៅហ្មងជាប្រមាណ) អាស្រ័យនូវភាវៈនៃបច្ច័យ មានចីវរប្បច្ច័យជាដើមរបស់ព្រះសាស្តានោះ ជារបស់សៅហ្មង ទើបជ្រះថ្លា ។

៤. ធម្មប្បមាណិកា

ឯសត្វពួកខ្លះ ជាធម្មប្បមាណិកា (កាន់យកធម៌ជាប្រមាណ) ក៏រមែងជ្រះថ្លាថា សីលរបស់ព្រះទសពលបែបនេះ សមាធិបែបនេះ បញ្ញាបែបនេះ ព្រះមានព្រះភាគជាម្ចាស់គ្មានបុគ្គលស្មើ មិនមានបុគ្គលផ្ទឹម រកបុគ្គលប្រដូចគ្មាន មិនមានអ្នកប្រៀបផ្ទឹមដោយគុណទាំងឡាយ មានសីលជាដើម ។ ជនទាំងនោះពណ៌នាគុណរបស់ព្រះសាស្តា មិនល្មមមាត់ឡើយ ។

ព្រះនាងរូបនន្ទាថេរីចូលគាល់ព្រះតថាគតស្តាប់ធម៌

ព្រះនាងរូបនន្ទា ទ្រង់ស្តាប់នូវពាក្យពណ៌នាគុណរបស់ព្រះតថាគតពីសម្នាក់របស់ពួកភិក្ខុនី និងពួកឧបាសិកា ទើបព្រះនាងទ្រង់ព្រះតម្រិះថា "ជនទាំងឡាយ តែងពោលសរសើរម្ចាស់បងរបស់យើងយ៉ាងពន់ពេក បងប្រុសកាលពោលទោសរូបរបស់យើង សូម្បីអស់មួយថ្ងៃ នឹងត្រាស់នូវទោស មាន

ប្រមាណប៉ុនណា ណ្ហើយចុះ យើងនឹងទៅជាមួយពួកនាងភិក្ខុនី មិនបង្ហាញខ្លួនឡើយ ចូលគាល់ព្រះតថាគតស្ដាប់ធម៌ហើយសឹមមក” ។ ទើបព្រះនាងត្រាស់ប្រាប់ពួកភិក្ខុនីថា “ថ្ងៃនេះ ខ្ញុំនឹងទៅកាន់ទីស្ដាប់ព្រះធម៌” ។ ពួកភិក្ខុនីមានចិត្តត្រេកអរ ដោយគិតថា “ព្រះនាងរូបនន្ទា ទ្រង់មានព្រះបំណងនឹងស្ដេចចូលទៅកាន់ទីបម្រើព្រះសាស្ដា អស់កាលជាយូរមកហើយ ថ្ងៃនេះព្រះសាស្ដាទ្រង់អាស្រ័យព្រះនាងរូបនន្ទានេះហើយ មុខជាទ្រង់សម្ដែងព្រះធម៌ទេសនាដ៏វិចិត្រ” ហើយនាំគ្នានាំព្រះនាងចេញទៅ ។ តាំងអំពីវេលាដែលចេញទៅ ព្រះនាងទ្រង់ត្រិះរិះថា “យើងនឹងមិនបង្ហាញខ្លួនឡើយ” ។ ព្រះសាស្ដា ទ្រង់ព្រះចិន្ដាថា “ថ្ងៃនេះ រូបនន្ទានឹងមកកាន់ទីជាទីបម្រើរបស់តថាគត ធម្មទេសនាបែបណាហ្ន៎ ទើបជាទីសប្បាយដល់នាង?” ទ្រង់ធ្វើការសម្រេចព្រះទ័យថា “រូបនន្ទានុ៎ះ ធ្ងន់ក្នុងរូប មានការជាប់ជំពាក់ក្នុងអត្តភាពយ៉ាងខ្លាំង ការបន្ទោបង់សេចក្ដីស្រវឹងក្នុងរូបដោយរូបនុ៎ះឯង ទើបជាទីសប្បាយដល់នាង ដូចជាការដោះបន្លាដោយបន្លាដូច្នោះ” ក្នុងវេលាដែលព្រះនាងរូបនន្ទាចូលទៅកាន់វិហារ ព្រះសាស្ដាទ្រង់និម្មិតរូបស្ដ្រីម្នាក់ មានរូបដ៏ស្អាត អាយុ ១៦ ឆ្នាំ ស្លៀកសំពត់ក្រហមប្រដាប់ដោយគ្រឿងអាភរណៈទាំងពួង ឈរបក់ផ្លិតថ្វាយព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធដោយកម្លាំងឫទ្ធិ មានតែព្រះសាស្ដា និងព្រះនាងរូបនន្ទាប៉ុណ្ណោះ ទ្រង់ឃើញរូបស្ដ្រីនោះ ។ ព្រះនាងស្ដេចចូលទៅកាន់វិហារ ជាមួយភិក្ខុនីទាំងឡាយ ទ្រង់ឈរពីខាងក្រោយភិក្ខុនី ថ្វាយបង្គំព្រះសាស្ដាដោយបញ្ចង្គប្រតិស្ឋាន ហើយអង្គុយ

ក្នុងចន្លោះពួកភិក្ខុនី ព្រះនាងគន់មើលព្រះតថាគតតាំងអំពីព្រះបាទ ឃើញព្រះសរីរៈរបស់ព្រះសាស្ដាដ៏វិចិត្រហើយដោយព្រះលក្ខណៈ រុងរឿងដោយអនុព្យញ្ជនៈ ឆ្វៃលឆ្វាត់ដោយព្រះរស្មីប្រមាណមួយព្យាម ព្រះនាងគន់មើលព្រះភក្ត្រដ៏មានសិរី ដូចជាព្រះច័ន្ទពេញវង់ បានឃើញរូបស្ត្រីដែលឈរនៅក្នុងទីជិតព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ។ ព្រះនាងទ្រង់ក្រឡេកមើលរូបស្ត្រីនោះហើយ ទ្រង់មើលងាយនូវអត្តភាពរបស់ខ្លួនថា "ដូចជាមេក្អែកក្នុងហ្វូងនៃមេរាជហង្សមាស" ។ ចាប់ពីពេលដែលព្រះនាងទ្រង់ឃើញរូប ដែលនិម្មិតដោយឫទ្ធិក្លាម ព្រះនេត្រទាំងពីររបស់ព្រះនាងក៏វិល ។ ព្រះនាងមានចិត្តដែលសិរីនៃរូបគោមនៃសរីរប្បទេសទាំងអស់ទាក់ទាញហើយថា "ឱ! សក់ទាំងឡាយរបស់ស្ត្រីនេះក៏ល្អ ថ្ងាសក៏ល្អ មានសេចក្ដីស្នេហាក្នុងរូបនោះយ៉ាងក្រៃលែង" ។ ព្រះសាស្ដាទ្រង់ជ្រាបសេចក្ដីត្រេកអរយ៉ាងខ្លាំងក្នុងរូបនោះរបស់ព្រះនាងហើយ ក៏ទ្រង់សម្ដែងព្រះធម៌បណ្ដើរ ទ្រង់សម្ដែងធ្វើរូបនោះឲ្យកន្លងភាវៈរបស់អ្នកមានអាយុ ១៦ ឆ្នាំ ឲ្យមានអាយុ ២០ ឆ្នាំបណ្ដើរ ។ ព្រះនាងរូបនន្ទា បានទតមើលរូបនោះទៅ មានចិត្តនឿយណាយបន្តិចថា "ឱហ្ន៎! រូបនេះមិនដូចរូបមុនហ្ន៎" ។ ព្រះសាស្ដាទ្រង់សម្ដែងការប្រែប្រួលរបស់ស្ត្រីនោះដោយលំដាប់ គឺ ភេទស្ត្រីប្រសូតបុត្រម្ដង ភេទស្ត្រីវ័យកណ្ដាល ភេទស្ត្រីចាស់គ្រាំគ្រាហើយព្រោះជរា ។ ព្រះនាងក៏ទ្រង់នឿយណាយនឹងរូបនោះ ក្នុងវេលាដែលរូបនោះទ្រុឌទ្រោម ព្រោះជរាដោយលំដាប់ថា "ឱ! រូបនេះ បាត់ទៅហើយៗ" លុះឃើញរូបនោះមានធ្មេញ

បាក់ សក់ស្កូវ ខ្នងកោង មានឈើច្រត់ទប់ខាងមុខ ញញាក់ញញ័រ ក៏ទ្រង់នឿយណាយយ៉ាងក្រៃលែង ។ គ្រានោះ ព្រះសាស្តាទ្រង់សម្តែងធ្វើរូបស្ត្រីនោះឲ្យជារូបត្រូវព្យាធិគ្របសង្កត់ បោះឈើច្រត់ និងផ្ទិតស្ទឹកត្នោតចោល ស្រែកថ្ងូរយ៉ាងខ្លាំង ដួលចុះលើផែនដី ជ្រមុជជ្រមុលក្នុងមូត្រ និងករីសៈរបស់ខ្លួនបម្រះនទៀលទៅមកៗ ក្នុងគ្រានោះឯង ។ ព្រះនាងរូបនន្ទាទ្រង់ឃើញរូបស្ត្រីនោះហើយ ទ្រង់នឿយណាយយ៉ាងក្រៃលែង ។ ព្រះសាស្តា ទ្រង់សម្តែងនូវរូបស្ត្រីនោះ ឲ្យដល់នូវភាវៈជាសាកសពហើមប៉ោងឡើង ខណៈនោះឯងខ្នាញ់នៃខ្ទុះទាំងឡាយផង ដង្កូវទាំងឡាយផង ហូរចេញចាកមាត់ដំបៅទាំង ៩ ។ សត្វទាំងឡាយ មានក្អែកជាដើម ប្រជុំគ្នាជញ្ជែងស៊ី ព្រះនាងរូបនន្ទាមើលសាកសពនោះហើយ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយភាវៈជារបស់មិនទៀងថា "ស្ត្រីនេះដល់នូវជរា ដល់នូវព្យាធិ ដល់នូវមរណៈក្នុងទីនេះឯង ការចាស់ ការឈឺ ការស្លាប់ នឹងមកដល់អត្តភាពនេះ (យើង) យ៉ាងនោះដែរ" ក៏អត្តភាពដែលភិក្ខុនីឈ្មោះរូបនន្ទានោះឃើញ ដោយភាពជាទុក្ខនោះ ក៏ឈ្មោះថា ឃើញហើយដោយភាពជារបស់មិនទៀងដែរ ព្រោះព្រះនាងបានឃើញ ដោយភាពជារបស់មិនទៀងប៉ុណ្ណោះ ។ គ្រានោះ ភពទាំងបីប្រាកដដល់ព្រះនាង ដូចត្រូវភ្លើងឆេះសន្ធោសន្ធៅ និងដូចសាកសពដែលចងត្រង់.ក ចិត្តក៏មានមុខឆ្ពោះទៅរកព្រះកម្មដ្ឋាន ព្រះសាស្តាទ្រង់ជ្រាបថា ព្រះនាងបានឃើញអត្តភាពនេះ ដោយភាពជារបស់មិនទៀងហើយ ទើបទ្រង់ពិចារណាមើលថា "ព្រះនាងនឹងអាចធ្វើនូវ

ទីពឹងដល់ខ្លួនឯងបាន ឬក៏មិនអាចហ្ន៎?" ទ្រង់ឃើញថា "នឹងអាច ក្នុងកាលព្រះនាងបានបច្ច័យខាងក្រៅជាមុនសិន ទើបសមគួរ" កាលនឹងទ្រង់សម្ដែងព្រះធម៌ដោយអំណាចធម៌ ដែលជាទីសប្បាយដល់ព្រះនាង បានត្រាស់ព្រះគាថាទាំងនេះថា ៖

ម្នាលនាងរូបនន្ទា នាងចូរមើលកាយ ដែលកម្មលើកឡើង
ដែលទុរទ់ទុរា មិនស្អាត ជារបស់ស្អុយ ហូរចេញអំពីខាងលើ
ហូរចេញអំពីខាងក្រោម ដែលជនពាលទាំងឡាយប្រាថ្នាពន់
ពេក សរីរៈរបស់នាងនេះ យ៉ាងណា សរីរៈរបស់ស្ត្រីនុ៎ះ ក៏
ដូច្នោះ នាងចូរឃើញធាតុទាំងឡាយ ថាជារបស់សូន្យ ចូរកុំ
ត្រឡប់មកកាន់លោកនេះទៀត នាងប្រាសចាកសេចក្ដីពេញ
ចិត្តក្នុងភពហើយ នឹងជាបុគ្គលស្ងប់ត្រាច់ទៅ ។

បានឮថា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ប្រារព្ធនាងរូបនន្ទាភិក្ខុនី បានត្រាស់ព្រះគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។ ព្រះនាងរូបនន្ទាបញ្ជូនញាណទៅតាមព្រះធម៌ទេសនា ក៏បានសម្រេចសោតាបត្តិផល ។

ព្រះសាស្ដាទ្រង់សម្ដែងវិបស្សនា

គ្រានោះ ព្រះសាស្ដាកាលនឹងទ្រង់ត្រាស់សុញ្ញតកម្មដ្ឋាន ដើម្បីអប់រំវិបស្សនាដើម្បីមគ្គផលទាំងបីខាងលើដល់ព្រះនាង ទើបត្រាស់ថា "ម្នាលនាងរូបនន្ទា នាងកុំធ្វើសេចក្ដីសម្គាល់ថា សារៈក្នុងសរីរៈនេះ មានឲ្យសោះ ព្រោះ

សារៈក្នុងសរីរៈនេះ សូម្បីតែបន្តិចបន្តួចក៏មិនមានដែរ សរីរៈនេះមានឆ្អឹង ៣០០ កំណាត់ ដែលផ្គុំឡើងដោយកុសលាកុសលកម្ម ធ្វើឲ្យជានគរនៃឆ្អឹងទាំងឡាយ ហើយត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

៥. អដ្ឋីនំ នគរំ កតំ មំសលោហិតលេបនំ
យត្ថ ជរា ច មច្ចុ ច មានោ មក្ខោ ច ឱហិតោ ។

សេចក្តីគ្រាំគ្រា សេចក្តីស្លាប់ សេចក្តីប្រកាន់ខ្លួន និងសេចក្តីលុបគុណ ប្រជុំចុះក្នុងសរីរៈណា (សរីរៈនោះ) ដែលកុសលា-កុសលកម្មធ្វើហើយ ឲ្យជានគររបស់ឆ្អឹងទាំងឡាយ ជាគ្រឿងប្រឡាក់ដោយសាច់ និងឈាម ។

អធិប្បាយគាថា

ព្រះគាថានោះមានសេចក្តីថា "ដូចជា ជនទាំងឡាយ ឲ្យគេយកឈើទាំងឡាយ លើកឡើងហើយចងដោយវល្លិ លាបដោយដីស្អិត ធ្វើឲ្យជាផ្ទះខាងក្រៅ ពោលគឺ នគរ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការទុកដាក់បុព្វណ្ណជាតិ និងអបរណ្ណ-ជាតិជាដើម យ៉ាងណា សរីរៈនេះ ដែលប្រព្រឹត្តទៅខាងក្នុង ក៏ដូច្នោះ ដែលកម្មញ៉ាំងឆ្អឹង ៣០០ កំណាត់ ធ្វើឲ្យជានគរហើយ ចងរឹតដោយសរសៃ បូកលាបដោយសាច់ និងឈាម បិទបាំងដោយស្បែក ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការដាក់ចុះនូវជរា ដែលមានការទ្រុឌទ្រោមជាលក្ខណៈ មច្ចុដែលមានការស្លាប់ជាលក្ខណៈ មានះដែលមានការស្រវឹង ព្រោះអាស្រ័យការដល់ព្រមដោយការ

លើកតម្កើងជាដើមជាលក្ខណៈ និងមក្ខៈ (ការលុបគុណរបស់អ្នកដទៃ) ដែលមានការធ្វើកម្ម ដែលគេធ្វើល្អហើយ ឲ្យវិនាសជាលក្ខណៈ ព្រោះអាពាធដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមកាយ និងចិត្តនុ៎ះឯង ធ្លាក់ចុះក្នុងសរីរៈនេះ ក្រៅអំពីនេះ ក៏មិនមានអ្វីៗ ដែលបុគ្គលគប្បីកាន់យកបាន ។

ក្នុងវេលាចប់ព្រះធម៌ទេសនា ព្រះនាងរូបនន្ទាថេរី បានសម្រេចអរហត្តផល ។ ព្រះធម្មទេសនា បានជាប្រយោជន៍ដល់មហាជន ដូច្នេះឯង ។

ចប់ រឿងព្រះនាងរូបនន្ទា

៦. រឿងព្រះនាងមល្លិកាទេវី

*ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅព្រះជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធព្រះនាងមល្លិកា-ទេវី ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា **ជីរន្តិ វេ រាជរថា សុចិត្តា** (រាជរថដែលវិចិត្រល្អ នៅគ្រាំគ្រាបាន) ជាដើម ។*

ព្រះនាងមល្លិកាទេវីធ្វើសន្ថវៈជាមួយនឹងសុនខ

បានឮថា ថ្ងៃមួយ ព្រះនាងមល្លិកាទេវីនោះ ទ្រង់ចូលទៅកាន់បន្ទប់ទឹក ទ្រង់ជម្រះព្រះឱស្ឋហើយ ទ្រង់ឱនសរីរៈចុះ ដើម្បីជម្រះជង្ឃា (ស្មង) នៅពេលនោះ មានសុនខសំណប់មួយ ចូលទៅកាន់បន្ទប់ទឹកនោះជាមួយនឹងព្រះនាងដែរ វាឃើញព្រះនាងឱនចុះដូច្នោះ ក៏ប្រារព្ធនឹងធ្វើអសទ្ធម្មសន្ថវៈ ។ ព្រះនាងមល្លិកាត្រេកអរនឹងសម្ផស្សរបស់វា ទើបទ្រង់ឈរនៅស្ងៀម ។ ព្រះរាជាទ្រង់ទតតាមសីហបញ្ជរ (បង្អួច) នៃប្រាសាទជាន់លើ ទ្រង់ក៏ឃើញកិរិយានោះ លុះព្រះនាងមល្លិកាស្តេចយាងចេញមកអំពីបន្ទប់ទឹកនោះ ក៏ត្រាស់ថា "ស្រីចង្រៃ ស្រីថោកទាប នាងចូរវិនាសទៅ ព្រោះហេតុអ្វី ទើបនាងធ្វើនូវអំពើបែបនេះ" ។

ព្រះនាង. ខ្ញុំម្ចាស់ធ្វើកម្មអ្វី ព្រះអង្គ ?

ព្រះរាជា. ធ្វើសន្ថវៈជាមួយនឹងសុនខ ។

ព្រះនាង. រឿងនេះមិនពិតទេ ព្រះអង្គ ។

ព្រះរាជា. យើងឃើញដោយខ្លួនឯង នាងនៅប្រកែកទៀតឬ យើងនឹង

ជឿនាងដូចម្តេចបាន ស្រីចង្រៃ ស្រីថោកទាប ចូរវិនាសទៅ ។

ព្រះនាង. បពិត្រមហារាជ អ្នកណាម្នាក់ចូលទៅកាន់បន្ទប់ទឹកនោះ តែម្នាក់ប៉ុណ្ណោះ ក៏ប្រាកដជាពីរនាក់ ដល់អ្នកដែលក្រឡេកមើលតាមសីហបញ្ជរនេះ ។

ព្រះរាជា. នាងនិយាយមិនពិត ស្រីអាក្រក់ ។

ព្រះនាង. បពិត្រមហារាជ បើព្រះអង្គទ្រង់មិនជឿខ្ញុំម្ចាស់ សូមព្រះអង្គស្តេចចូលទៅកាន់បន្ទប់ទឹកនោះចុះ ខ្ញុំម្ចាស់នឹងមើលតាមសីហបញ្ជរនេះ ។

ព្រះរាជាទ្រង់ជាប់ដោយសេចក្តីឆោត ទើបទ្រង់ជឿពាក្យរបស់ព្រះនាងមល្លិកា ហើយស្តេចចូលទៅកាន់បន្ទប់ទឹកនោះ ។ ចំណែកព្រះនាងមល្លិកា-ទេវី ឈរទតត្រង់សីហបញ្ជរ ទ្រង់ព្រះក្ងែងទូលថា "មហារាជល្ងង់ ហេតុអ្វីព្រះអង្គទ្រង់ធ្វើសន្ថវៈជាមួយនឹងមេពពែ" សូម្បីព្រះរាជាត្រាស់ថា "ម្នាលនាងដ៏ចម្រើន យើងមិនបានធ្វើអំពើបែបនោះទេ" ក៏ទូលថា ខ្ញុំម្ចាស់ឃើញដោយខ្លួនឯង ខ្ញុំម្ចាស់នឹងជឿព្រះអង្គដូចម្តេចបាន" ព្រះរាជាទ្រង់ស្តាប់នូវពាក្យនោះហើយ ក៏ទ្រង់ជឿថា អ្នកដែលចូលទៅកាន់បន្ទប់ទឹកនេះ តែម្នាក់ប៉ុណ្ណោះ ក៏ប្រាកដជាមនុស្សពីរនាក់ដោយពិត ។ ព្រះនាងមល្លិកាទ្រង់ត្រិះរិះថា "ព្រះរាជានេះ ត្រូវយើងបញ្ឆោតបាន ក៏ព្រោះព្រះអង្គជាអ្នកឆោតល្ងង់ យើងបានធ្វើកម្មអាក្រក់ហើយ ថែមទាំងបានពោលមួលបង្កាច់ព្រះរាជាដោយពាក្យមិនពិតទៀត មិនត្រឹមតែប៉ុណ្ណោះ ព្រះសាស្តា ព្រះអង្គក៏ទ្រង់ជ្រាបនូវអំពើរបស់យើង ព្រះ

អគ្គសាវកទាំងពីរក្តី ព្រះអសីតិមហាសាវកក្តី នឹងជ្រាបនូវអំពើរបស់យើងដែរ ឱហ្ន៎! កម្មដ៏ធ្ងន់ យើងបានធ្វើហើយ" ។ បានឮថា ព្រះនាងមល្លិកានេះ បាន ជាសំឡាញ់ក្នុងអសទិសទានរបស់ព្រះរាជា ។

ព្រះនាងមល្លិកាកើតក្នុងអវិចី

ក៏ក្នុងអសទិសទាននោះ ព្រះរាជាបរិច្ចាគទ្រព្យមួយថ្ងៃអស់ ១៤ កោដិ វត្ថុ ៤ យ៉ាង គឺ ស្វេតច្ឆ័ត្រ បល្ល័ង្កសម្រាប់គង់ ជើងបាត្រ តាំងសម្រាប់ទ្រ ព្រះបាទរបស់ព្រះតថាគត ជារបស់កាត់ថ្លៃមិនបាន ។ ក្នុងវេលាអស់ព្រះជន្ម ព្រះនាងមល្លិកានោះ ទ្រង់មិនបាននឹកដល់មហាបរិច្ចាគបែបនោះទេ ទ្រង់នឹកដល់ តែកម្មដ៏លាមកនោះប៉ុណ្ណោះ អស់ព្រះជន្មទៅ ក៏កើតក្នុងអវិចី ។ ក៏ព្រះនាង មល្លិកានោះ ជាទីប្រោសប្រាណរបស់ព្រះរាជាយ៉ាងក្រៃលែង ។ ព្រះរាជាត្រូវ សេចក្តីសោកដ៏មានកម្លាំងគ្របសង្កត់ ទ្រង់ត្រាស់បង្គាប់ឲ្យធ្វើឈាបនកិច្ចសរីរៈ របស់ព្រះនាងមល្លិកា ហើយទ្រង់គិតថា "យើងនឹងទូលសួរនូវទីកើតរបស់ព្រះ នាងមល្លិកា" ទើបស្តេចយាងទៅកាន់សម្នាក់ព្រះសាស្តា ។ ព្រះសាស្តាទ្រង់ ធ្វើឲ្យព្រះរាជាភ្លេចរឭកដល់ហេតុ ដែលស្តេចយាងមកមិនបាន ។ ព្រះរាជាទ្រង់ ស្តាប់នូវធម៌ដែលនាំឲ្យរឭកដល់គ្នា ក្នុងសម្នាក់របស់ព្រះសាស្តាហើយ ក៏ទ្រង់ ភ្លេចទៅ កាលព្រះអង្គស្តេចចូលទៅកាន់រាជនិវេសន៍ ក៏ទ្រង់រឭកបាន ទើប ត្រាស់ថា "ម្នាលនាយ យើងតាំងចិត្តថា នឹងទូលសួរដល់ទីកើតរបស់ព្រះនាង មល្លិកាទេវី តែទៅដល់សម្នាក់របស់ព្រះសាស្តា ក៏ភ្លេចទៅ ព្រឹកនេះយើងនឹង

ទូលសួរទៀត" លុះព្រឹកឡើង ព្រះរាជាយាងទៅកាន់សម្នាក់របស់ព្រះសាស្តា ចំណែកព្រះសាស្តា ទ្រង់បានធ្វើឲ្យព្រះរាជាភ្លេចអស់ ៧ ថ្ងៃ ដោយលំដាប់ ។ ចំណែកព្រះនាងមល្លិកានោះ ឆេះក្នុងនរកអស់ ៧ ថ្ងៃ ដល់ថ្ងៃទី ៨ ចុតិចាកទីនោះហើយ កើតក្នុងឋានតុសិត ។

សួរថា ព្រោះហេតុអ្វី ទើបព្រះសាស្តាទ្រង់ធ្វើឲ្យព្រះរាជាភ្លេច ?

ឆ្លើយថា ជ្រាបថា ព្រះនាងមល្លិកានោះ ជាទីប្រោសប្រាណពេញព្រះហឫទ័យរបស់ព្រះរាជាជាទីបំផុត ព្រោះដូច្នោះ ប្រសិនបើព្រះអង្គទ្រង់ជ្រាបថា ព្រះនាងមល្លិកាកើតក្នុងនរក ទ្រង់ប្រកបដោយមិច្ឆាទិដ្ឋិ ដោយទ្រង់ព្រះតម្រិះថា "បើស្ត្រីដែលសម្បូណ៌ដោយសទ្ធាបែបនេះ កើតក្នុងនរកសោត យើងនឹងថ្វាយទានធ្វើអ្វី?" ទ្រង់ក៏ត្រាស់បង្គាប់ឲ្យដកនិច្ចភត្ត ដែលទ្រង់ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅក្នុងព្រះរាជនិវេសន៍ ដើម្បីភិក្ខុ ៥០០ រូបចេញ ហើយគប្បីទៅកើតក្នុងនរក ព្រោះហេតុដូច្នោះ ទើបព្រះសាស្តាទ្រង់ធ្វើឲ្យព្រះរាជាភ្លេចអស់ ៧ ថ្ងៃ ក្នុងថ្ងៃទី ៨ ទ្រង់ត្រាច់បិណ្ឌបាត ស្តេចយាងចូលទៅកាន់ទ្វារព្រះរាជវាំងដោយព្រះអង្គឯង ។ ព្រះរាជាទ្រង់ស្តាប់ថា ព្រះសាស្តាទ្រង់យាងមក ស្តេចក៏ចេញទៅទទួលបាត្រ ហើយអារាធនាឲ្យទ្រង់យាងឡើងកាន់ប្រាសាទ ។ តែព្រះសាស្តាទ្រង់សម្តែងនូវព្រះអាការដើម្បីប្រថាប់ក្នុងរោងរាជរថ ។ ទើបព្រះរាជាទូលអារាធនាព្រះសាស្តាឲ្យប្រថាប់ក្នុងទីនោះ ទ្រង់ថ្វាយយាគូ និងបង្អែមហើយ ទើបថ្វាយបង្គំ គ្រាន់តែព្រះអង្គប្រថាប់ភ្លាម ក៏ក្រាបទូលថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំ

ព្រះអង្គមកដោយបំណងថា នឹងទូលសួរដល់ទីកើតរបស់ព្រះនាងមល្លិកាទេវី ហើយក៏ភ្លេចទៅ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន តើព្រះនាងមល្លិកាកើតក្នុងទីណាហ្ន៎"

ព្រះសាស្ដា. បពិត្រមហារាជ នាងកើតក្នុងឋានតុសិត ។

ព្រះរាជា. បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បើព្រះនាងមិនកើតក្នុងភពតុសិត អ្នកដទៃណា នឹងទៅកើតបាន ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ស្ត្រីដូចជាព្រះនាងមល្លិកានោះ មិនមានឡើយ ព្រោះក្នុងទីដែលព្រះនាងគង់ជាដើម កិច្ចដទៃវៀរការចាត់ចែងទាន ដោយគិតថា ព្រឹកនេះនឹងថ្វាយរបស់នេះ នឹងចាត់ចែងវត្ថុនេះ ថ្វាយដល់ព្រះតថាគតដូច្នេះ មិនមានឡើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន តាំងពីពេលដែលព្រះនាងមល្លិកាទៅកាន់បរលោក សរីរៈរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ មិនរហ័សរហួនឡើយ ។

ធម៌របស់សប្បុរសមិនចូលដល់ការចាស់ជរា

គ្រានោះ ព្រះសាស្ដាត្រាស់នឹងព្រះរាជាថា "កុំឡើយ មហាបពិត្រ នេះជាធម៌ដ៏ទៀងទាត់របស់សត្វគ្រប់ជំពូក" ត្រាស់សួរថា "បពិត្រមហារាជ នេះជារថរបស់អ្នកណា?" ព្រះរាជាទ្រង់ផ្គងអញ្ជលីលើព្រះសិរសា ហើយទូលថា "ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ជារបស់ព្រះអយ្យកោរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ" ។

ព្រះសាស្ដា. នេះរបស់នរណា ?

ព្រះរាជា. របស់ព្រះបិតានៃខ្ញុំព្រះអង្គ ព្រះអង្គ។

ព្រះសាស្ដា. នេះ ជារបស់អ្នកណា ?

ព្រះរាជា. របស់ទូលបង្គំ ព្រះអង្គ ។

កាលព្រះរាជាក្រាបទូលយ៉ាងនោះហើយ ព្រះសាស្តាក៏ទ្រង់ត្រាស់ថា "មហាបពិត្រ រថរបស់ព្រះអយ្យកោរបស់មហាបពិត្រ ព្រោះហេតុអ្វី ទើបមិនដល់រថរបស់ព្រះបិតារបស់មហាបពិត្រ រថរបស់ព្រះបិតារបស់មហាបពិត្រ ក៏មិនដល់រថរបស់មហាបពិត្រ ការទ្រុឌទ្រោមតែងមកដល់ សូម្បីតែអង្កត់ឈើបែបនេះ នឹងពោលទៅថ្វីនឹងមិនមកដល់អត្តភាពរបស់មហាបពិត្រ តាមពិតមានតែធម៌របស់សប្បុរសប៉ុណ្ណោះ ទើបមិនចូលដល់ការទ្រុឌទ្រោម ចំណែកសត្វទាំងឡាយ ឈ្មោះថា មិនទ្រុឌទ្រោមគ្រាំគ្រា មិនមានឡើយ ហើយត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

៦. ជីរន្តិ វេ រាជរថា សុចិត្តា
អថោ សរីរម្បិ ជរំ ឧបេតិ
សតញ្ច ធម្មោ ន ជរំ ឧបេតិ
សន្តោ ហវេ សព្ភិ បវេទយន្តិ ។

រាជរថទាំងឡាយ ដ៏វិចិត្រដោយល្អ រមែងគ្រាំគ្រា សូម្បីសរីរៈក៏ដល់នូវសេចក្តីគ្រាំគ្រាដូចគ្នា ទើបឯធម៌ របស់សប្បុរសទាំងឡាយ មិនដល់នូវសេចក្តីចាស់គ្រាំគ្រា (ដូច្នោះ) ទេ សប្បុរសទាំងឡាយ តែងនិយាយឲ្យពួកសប្បុរសផងគ្នាដឹងបាន ។

អធិប្បាយគាថា

ស័ព្ទថា វេ ក្នុងព្រះគាថានោះ ជានិបាត ។ បទថា **សុចិត្តា** *(ដែលវិចិត្រល្អ) សេចក្ដីថា រថទាំងឡាយ សូម្បីរបស់ព្រះរាជាទាំងឡាយ ដែលបានវិចិត្រល្អហើយដោយរតនៈ ៧ ប្រការ និងដោយគ្រឿងអលង្ការសម្រាប់ប្រដាប់រថដទៃទៀតក៏ដោយ រមែងគ្រាំគ្រាបាន ។ បទថា* **សរីរម្បិ** *(ដល់នូវសរីរៈ) សេចក្ដីថា មិនមែនតែរថយ៉ាងប៉ុណ្ណោះទេ សូម្បីសរីរៈដែលទំនុកបំរុងដោយល្អនេះ ក៏រមែងដល់នូវការទ្រុឌទ្រោម មានធ្មេញបាក់ជាដើម ទើបឈ្មោះថា ចូលដល់ការគ្រាំគ្រា ។ បទថា* **សតញ្ច** *(របស់សប្បុរស) សេចក្ដីថា តែលោកុត្តរធម៌ ៩ យ៉ាង របស់សប្បុរសទាំងឡាយ មានព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ជាដើម រមែងមិនបៀតបៀនទរណាៗ ឡើយ ទើបឈ្មោះថា មិនចូលដល់ការគ្រាំគ្រា ។ បទថា* **បវេទយន្តិ** *(រមែងប្រាស្រ័យ) សេចក្ដីថា សប្បុរសទាំងឡាយ មានព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធជាដើម រមែងប្រាស្រ័យជាមួយសប្បុរស គឺ ជាមួយបណ្ឌិតទាំងឡាយយ៉ាងនេះ ។*

ក្នុងវេលាចប់ព្រះធម៌ទេសនា ជនជាច្រើនបានសម្រេចអរិយផលទាំងឡាយ មានសោតាបត្តិផលជាដើម ដូច្នេះឯង ។

ចប់ រឿងព្រះនាងមល្លិកាទេវី

៧. រឿងព្រះលោឡុទាយី

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធព្រះលោឡុទាយី ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា ***អប្បស្សុតាយំ បុរិសោ (បុគ្គលអ្នកស្តាប់តិច)*** *ជាដើម ។*

ព្រះថេរៈពោលធម៌មិនសមគួរដល់ការងារ

បានឮថា ព្រះលោឡុទាយីនោះ ទៅកាន់ផ្ទះនៃជនទាំងឡាយអ្នកធ្វើនូវមង្គល ក៏ពោលនូវអពមង្គល ដោយន័យជាដើម ***តិរោកុឌ្ឌេសុ តិដ្ឋន្តិ (ប្រេតទាំងឡាយរមែងឈរនៅខាងក្រៅជញ្ជាំងខ្ទះ)*** *ទៅកាន់ផ្ទះជនអ្នកធ្វើអពមង្គល កាលដែលគួរពោលតិរោកុឌ្ឌសូត្រជាដើម ត្រឡប់ជាពោលមង្គលគាថា ដោយន័យជាដើមថា* ***ទានញ្ច ធម្មចរិយា ច (ទាន និងធម្មចរិយា)*** *ឬរតនសូត្រ ជាដើមថា* ***យំកិញ្ចិ វិត្តំ ឥធ វា ហុរំ វា (ទ្រព្យជាទីពេញចិត្តណាមួយក្នុងលោកនេះ ឬលោកដទៃ)*** *ទៅវិញ លោកគិតថា "យើងនឹងពោលសូត្រដទៃ" សូម្បីពោលសូត្រដទៃក្នុងទីនោះៗ ដូច្នោះ ក៏មិនដឹងថា "យើងពោលសូត្រដទៃ" ។*

ភិក្ខុទាំងឡាយស្តាប់នូវកថារបស់លោកហើយ ក៏ក្រាបទូលព្រះសាស្តាថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះហេតុអ្វី ព្រះលោឡុទាយី ក្នុងទីធ្វើមង្គល និងអពមង្គល គួរពោលសូត្រដទៃ ក៏បែរជាពោលសូត្រដទៃវិញ" ព្រះសាស្តាត្រាស់ថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លោឡុទាយីនេះ តែងពោលយ៉ាងនោះ មិន

មែនតែក្នុងឥឡូវនេះប៉ុណ្ណោះទេ សូម្បីកាលមុន លោឡុទាយី កាលពាក្យដទៃដែលខ្លួនគួរពោល ក៏បែរជាពោលពាក្យដទៃវិញដែរ" ភិក្ខុទាំងនោះទូលអារាធនា ទើបទ្រង់នាំអតីតនិទានមកត្រាស់ដូចតទៅនេះ ៖

បុព្វកម្មរបស់ព្រះលោឡុទាយី

ក្នុងអតីតកាល បុត្ររបស់អគ្គិទត្តព្រាហ្មណ៍ ឈ្មោះសោមទត្តកុមារ ជាអ្នកបម្រើព្រះរាជា ។ សោមទត្តកុមារ បានជាទីប្រោសប្រាណពេញព្រះទ័យរបស់ព្រះរាជា ។ ចំណែកខាងព្រាហ្មណ៍ រស់នៅអាស្រ័យរបរកសិកម្ម ។ ព្រាហ្មណ៍នោះ មានគោពីរក្បាល បណ្ដាគោពីរក្បាលទាំងនោះ គោមួយងាប់ទៅ ។ ទើបព្រាហ្មណ៍ពោលនឹងបុត្រថា "សោមទត្តកូន ចូរកូនទូលសូមគោអំពីព្រះរាជាឲ្យពុកមួយក្បាល" ។

មហាតលិកសោមទត្ត គិតថា "ប្រសិនបើយើងទូលសូមព្រះរាជទានពីព្រះរាជាសោត ភាពជាមនុស្សអន់ខ្សោយរបស់យើងរមែងប្រាកដ" លុះគិតដូច្នោះហើយ ក៏និយាយនឹងឪពុករបស់ខ្លួនថា "លោកពុក សូមពុកទូលសូមខ្លួនឯងចុះ" កាលបិតានិយាយថា "បើដូច្នោះ ចូរកូននាំពុកទៅ" ទើបគិតថា "ព្រាហ្មណ៍នេះ មានបញ្ញាទន់ខ្សោយ រមែងមិនដឹងសូម្បីត្រឹមតែពាក្យនិយាយជាដើមថា ចូរឈានទៅខាងមុខ ចូរឈានថយក្រោយ" កាលពាក្យដែលខ្លួនគប្បីពោល ក៏បែរជាពោលពាក្យដទៃទៅវិញ យើងនឹងបង្រៀនគាត់ ហើយសឹមនាំគាត់ទៅ" ។ សោមទត្តៈនាំបិតាទៅកាន់ព្រៃខ្មោច ឈ្មោះវីរណត្ថម្ភកៈ

ទើបចងបាច់ស្មៅច្រើនបាច់ ធ្វើនូវការកំណត់ថា “បាច់ស្មៅនេះជាស្តេចផែនដី បាច់ស្មៅនេះជាឧបរាជ បាច់ស្មៅនេះជាសេនាបតី” ដូច្នេះជាដើម ប្រាប់បិតាតាមលំដាប់ហើយ ទើបបង្គាប់ថា “លោកពុក ពុកធ្វើដំណើរទៅដល់រាជត្រកូល ត្រូវដើរទៅមុខយ៉ាងនេះ ត្រូវថយក្រោយយ៉ាងនេះ ស្តេចផែនដីត្រូវក្រាបបង្គំទូលយ៉ាងនេះ ឧបរាជត្រូវពោលយ៉ាងនេះ ពុកចូលគាល់ស្តេចផែនដីហើយ ត្រូវថ្វាយជ័យមង្គលយ៉ាងនេះថា បពិត្រមហារាជ សូមព្រះអង្គទ្រង់ប្រកបដោយជ័យជម្នះចុះ គប្បីពោលគាថានេះ ហើយទូលសូមឲ្យព្រះរាជាព្រះរាជទានគោ” ឲ្យបិតារៀនគាថាថា

បពិត្រមហារាជ គោសម្រាប់ភ្ជួរស្រែរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ
មានពីរក្បាល បណ្តាគោទាំងពីរក្បាលនោះ គោមួយ
ក្បាលងាប់ទៅហើយ បពិត្រព្រះមហាក្សត្រិយ សូម
ព្រះអង្គទ្រង់ព្រះរាជទានគោទី ២ ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ។

សោមទត្តនាំបិតាចូលទៅគាល់ព្រះរាជា

ព្រាហ្មណ៍នោះ ទន្ទេញគាថានោះ ឲ្យចាំស្ទាត់អស់កាលប្រមាណមួយឆ្នាំ ទើបប្រាប់ភាវៈនៃការចាំស្ទាត់ដល់បុត្រ កាលសោមទត្តៈពោលថា “លោកពុក បើដូច្នោះ សូមពុកកាន់យកគ្រឿងបណ្ណាការបន្តិចបន្តួចនេះទៅតាមក្រោយចុះ ខ្ញុំទៅមុន” ក៏ពោលថា “ប្រពៃហើយកូន” ហើយកាន់គ្រឿងបណ្ណាការធ្វើដំណើរទៅកាន់រាជត្រកូល ក្នុងកាលដែលសោមទត្តៈឈរនៅក្នុងរាជសំណាក់

ជាអ្នកមានព្រះរាជបដិសណ្ឋារៈ ដែលព្រះរាជាមានព្រះទ័យត្រេកអរ ទ្រង់ធ្វើហើយ កាលព្រះរាជាត្រាស់ថា "លោកតា មកដល់យូរហើយឬ នេះទីអង្គុយ ចូរអង្គុយហើយពោលមកចុះ អ្នកត្រូវការវត្ថុណា" ទើបពោលគាថានេះថា ៖

បពិត្រព្រះមហារាជ គោសម្រាប់ភ្ជួរស្រែរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ មានពីរក្បាល ក្នុងគោពីរក្បាលនោះ គោមួយក្បាលងាប់ទៅហើយ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព សូមព្រះអង្គទ្រង់ទទួលយកគោក្បាលទី ២ នោះចុះ ។

សូម្បីកាលព្រះរាជាត្រាស់ថា "លោកតា លោកពោលអ្វី ចូរពោលម្តងទៀត" ព្រាហ្មណ៍នោះ ក៏ពោលគាថាបទនោះឯង ។ ព្រះរាជាទ្រង់ជ្រាបថា ព្រាហ្មណ៍នេះពោលគាថាខុស ក៏ទ្រង់ញញឹម ហើយត្រាស់ថា "ម្នាលសោមទត្ត ក្នុងផ្ទះរបស់អ្នកប្រហែលជាមានគោច្រើនហើយមើលទៅ" កាលសោមទត្តក្រាបទូលថា "បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ប្រសិនបើព្រះអង្គទ្រង់ប្រោសព្រះរាជទានគោ ក្នុងផ្ទះរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងមានច្រើន" លុះទ្រង់ស្តាប់ដូច្នេះហើយ ទ្រង់ត្រេកអរ ចំពោះគាថារបស់សោមទត្តពោធិសត្វ ទើបព្រះរាជទានគោ ១៦ ក្បាល ដល់ព្រាហ្មណ៍ មួយអន្លើដោយគ្រឿងអលង្ការ និងស្រុកសួយដល់ព្រះពោធិសត្វ ឲ្យជាទេយ្យវត្ថុដ៏ប្រសើរ ហើយទ្រង់បញ្ជូនព្រាហ្មណ៍ទៅដោយយសដ៏ធំ ។

អ្នកមានស្តាប់តិចប្រៀបដូចជាគោបម្រើ

ព្រះសាស្តា ទ្រង់នាំធម្មទេសនានេះមកហើយ ទ្រង់ប្រជុំជាតកថា "ព្រះ

រាជាក្នុងកាលនោះ បានមកជាអានន្ទ តាព្រាហ្មណ៍ បានមកជាលោឡុទាយី មហាតលិកសោមទត្ត គឺ តថាគត" ហើយទ្រង់មានព្រះពុទ្ធដីកាថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លោឡុទាយីនេះ កាលពាក្យដទៃដែលខ្លួនគួរពោល ក៏បែរជាពោលពាក្យដទៃវិញ មិនមែនតែក្នុងឥឡូវនេះទេ សូម្បីក្នុងកាលមុន គេក៏និយាយហើយ ព្រោះខ្លួនជាអ្នកមានធម៌បានស្ដាប់តិច ព្រោះថា បុគ្គលមានការស្ដាប់តិច ឈ្មោះថា ដូចជាគោបម្រើ" ទើបត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

៧. អប្បស្សុតាយំ បុរិសោ ពលិពទ្ទោវ ជីរតិ
មំសានិ តស្ស វឌ្ឍន្តិ បញ្ញា តស្ស ន វឌ្ឍតិ ។

បុរសអ្នកមានការស្ដាប់តិច តែងចាស់ (ឥតអំពើ) ដូចគោបម្រើ សាច់របស់វាតែងចម្រើនឡើង តែប្រាជ្ញារបស់វាមិនចម្រើនឡើយ ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្ដាបទទាំងនោះ បទថា **អប្បស្សុតាយំ** (បុគ្គលមានការស្ដាប់តិច) សេចក្ដីថា បុគ្គលដែលឈ្មោះថា អ្នកមានការស្ដាប់តិច ព្រោះមិនមានបណ្ណាសកៈមួយ ឬពីរ ឬក៏ព្រោះមិនមានវគ្គនៃសូត្រមួយ ឬពីរ ដោយហោចទៅសូម្បីតែមួយព្រះសូត្រ ឬពីរព្រះសូត្រក៏មិនមាន តែបានរៀនកម្មដ្ឋានតិចតួច ហើយប្រកបសេចក្ដីព្យាយាមរឿយៗ ក៏គង់ជាពហុស្សុតបានដែរ ។

បទថា **ពលិពទ្ទោវ ជីរតិ** (រមែងចាស់ដូចគោប្រើ) សេចក្ដីថា ដូចគោ

បម្រើ កាលចាស់ គឺ ចម្រើនសាច់ រមែងធំធាត់ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់មេបា ក៏ទេ ដល់គោជាបងប្អូនដ៏សេសក៏ទេ ដោយពិត ក៏ចាស់មិនមានប្រយោជន៍ យ៉ាងណា សូម្បីអ្នកដែលមានការស្តាប់តិចនេះ មិនធ្វើឧបជ្ឈាយវត្ត មិនធ្វើ អាចរិយវត្ត និងមិនធ្វើវត្តដទៃ មានអាគន្តុកវត្តជាដើម មិនខំប្រកបព្យាយាម សូម្បីត្រឹមតែការនា ឈ្មោះថា រមែងចាស់ទៅរកប្រយោជន៍គ្មានដូច្នោះឯង ។

បទថា **មំសានិ តស្ស វឌ្ឍន្តិ (សាច់របស់គេរមែងចម្រើន)** មាន អធិប្បាយថា សាច់របស់គោបម្រើដែលម្ចាស់គិតថា "គោនេះ មិនអាចនាំនូវ នង្គ័លជាដើមក្តួរបាន" ហើយលែងចោលទៅក្នុងព្រៃ ដើរស៊ីផឹកក្នុងព្រៃនោះ ឯង រមែងធាត់ យ៉ាងណា សូម្បីបុគ្គលមានការស្តាប់តិចនេះ ដែលព្រះគរុ- ដ្ឋានិយ មានព្រះឧបជ្ឈាយ៍ជាដើមលះបង់ហើយ អាស្រ័យសង្ឃ បានបច្ច័យ ៤ ធ្វើកិច្ចមានការបញ្ចុះផ្ទៃជាដើម ចិញ្ចឹមខ្លួន រមែងចម្រើន គឺថា លោកជា អ្នកមានរាងកាយធំធាត់ ត្រាច់ទៅ ដូច្នោះនោះឯង ។

ពីរបទថា **បញ្ញា តស្ស (បញ្ញានោះ)** នេះ មានសេចក្តីថា ចំណែក បញ្ញាដែលជាលោកិយៈ និងលោកុត្តរៈ របស់បុគ្គលស្តាប់តិចនោះ សូម្បីតែ មួយអង្គុលី ក៏មិនចម្រើនដែរ តែតណ្ហា និងមានះ ៩ យ៉ាង រមែងចម្រើន ព្រោះអាស្រ័យទ្វារ ៦ ដូចជាគុម្ពស្មៅ និងវល្លិជាដើម ចម្រើនហើយក្នុងព្រៃ ដូច្នោះ ។

ក្នុងកាលចប់ព្រះធម្មទេសនា ជនជាច្រើន ក៏បានសម្រេចអរិយផល

ទាំងឡាយ មានសោតាបត្តិផលជាដើម ដូច្នេះឯង ។

ចប់ រឿងព្រះលោឡុទាយី

៨. រឿងបឋមពោធិកាល

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅត្រង់គល់ពោធិព្រឹក្ស ទ្រង់បន្លឺនូវឧទានវាចា ដោយអំណាចសេចក្តីរីករាយព្រះហឫទ័យ ក្នុងសម័យក្រោយមក ព្រះអានន្ទទូលសួរ ទើបត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា ***អនេកជាតិសំសារំ (មកកាន់សង្សារមានជាតិជាអនេក)*** *ជាដើម ។*

ទ្រង់កម្ចាត់មារហើយបន្លឺឧទាន

ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ទ្រង់ប្រថាប់នៅត្រង់គល់ពោធិព្រឹក្ស ទ្រង់បានកម្ចាត់នូវមារ និងពលនៃមារ ទាំងដែលព្រះអាទិត្យមិនទាន់អស្តង្គតម៉្ងៃ ក្នុងបឋមយាម ទ្រង់ទម្លាយបង់ភាពងងឹត ដែលបិទបាំងនូវបុព្វេនិវាសញ្ញាណ ក្នុងមជ្ឈិមយាម ទ្រង់ជម្រះទិព្វចក្ខុឲ្យបរិសុទ្ធ ក្នុងបច្ឆិមយាម ទ្រង់អាស្រ័យបានសេចក្តីករុណាក្នុងសត្វទាំងឡាយ ទ្រង់ញ៉ាំងព្រះញាណចុះក្នុងបច្ចយាការហើយ ទ្រង់ពិចារណាបច្ចយាការនោះ ដោយអំណាចនៃអនុលោមបដិលោម ។ ក្នុងវេលាអរុណរះឡើង ទ្រង់សម្រេចព្រះសម្មាសម្ពោធិញ្ញាណ មួយអន្លើដោយហេតុអស្ចារ្យច្រើនយ៉ាង កាលនឹងទ្រង់បន្លឺឧទានដែលព្រះពុទ្ធគ្រប់ៗ ព្រះអង្គទ្រង់មិនលះបង់ ទើបបានភាសិតព្រះគាថាទាំងនេះថា ៖

៨. អនេកជាតិសំសារំ សន្ធាវិស្សំ អនិព្វិសំ
គហការំ គវេសន្តោ ទុក្ខា ជាតិ បុនប្បុនំ ។

គហការក ទិដ្ឋោសិ   បុន គេហំ ន កាហសិ
សព្វា តេ ផាសុកា ភគ្គា   គហកូដំ វិសង្ខតំ
វិសង្ខារគតំ ចិត្តំ   តណ្ហានំ ខយមជ្ឈគា ។

កាលតថាគត មិនទាន់បានជួបប្រទះ (ពោធិញ្ញាណរវល់តែ) ស្វះស្វែងរកជាងផ្ទះ គឺ តណ្ហា អ្នកធ្វើផ្ទះ គឺ អត្តភាព ក៏អន្ទោល ទៅកាន់សង្សារវដ្ដ មានជាតិដ៏ច្រើន ការកើតជាទុក្ខរឿយៗ ។ នែជាងផ្ទះ អ្នកឯងធ្វើផ្ទះ គឺ អត្តភាព តថាគតឃើញហើយ អ្នកនឹងធ្វើផ្ទះ (របស់តថាគត) ទៀតមិនបានឡើយ ឆ្អឹងជំនីរ គឺ កិលេសរបស់អ្នកទាំងអស់ តថាគតកាច់បំបាក់អស់ហើយ ដំបូលផ្ទះ គឺ អវិជ្ជា តថាគតកំចាត់ចោលហើយ ចិត្តរបស់ តថាគត ដល់ព្រះនិព្វានដែលមានសង្ខារទៅប្រាសហើយ តថា- គតបានដល់នូវធម៌ជាគ្រឿងក្ស័យតណ្ហាទាំងឡាយហើយ ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្ដាបទទាំងនោះ បទពីរថា គហការំ គវេសន្តោ (ស្វែងរកជាងអ្នកធ្វើផ្ទះ) សេចក្ដីថា តថាគតកាលស្វែងរកជាង គឺ តណ្ហា ដែលធ្វើផ្ទះ ពោល គឺ អត្តភាពនេះ មានអភិនីហារធ្វើទុកហើយទៀបបាទមូលនៃព្រះពុទ្ធព្រះនាមទីបង្ករ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ញាណ ដែលជាគ្រឿងអាចឃើញជាងនោះបាន គឺ ពោធិញ្ញាណ កាលមិនជួបប្រទះ គឺ មិនបានព្រះញាណនោះឯង ទើបស្ទុះ

ទៅ គឺ អន្ទោលទៅហើយ បានវិលវល់ទៅមកៗ កាន់សង្សារ មានជាតិជាអនេក គឺ កាន់សង្សារវដ្តនេះ មានការរាប់ដោយសែនជាតិ នៃជាតិជាអនេកអស់កាលមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ។

បទថា **ទុក្ខា ជាតិ បុនប្បុនំ (ការកើតរឿយៗ ជាទុក្ខ)** នេះ ជាពាក្យសម្តែងហេតុនៃការស្វែងរកជាងធ្វើផ្ទះ ដែលឈ្មោះថា ជាតិនេះ គឺ ការចូលដល់រឿយៗ ឈ្មោះថា ជាទុក្ខ ព្រោះភាវៈដែលលាយដោយជរា ព្យាធិ និងមរណៈ ក៏ជាតិនោះ កាលជាងផ្ទះនោះ ដែលនរណាៗ មិនជួបហើយ រមែងមិនត្រឡប់ ដូច្នោះ តថាគតកាលស្វែងរកជាងផ្ទះ ទើបបានអន្ទោលទៅ ។

បទថា **ទិដ្ឋោសិ (តថាគតជួបអ្នកហើយ)** សេចក្តីថា ឥឡូវនេះ តថាគតត្រាស់ដឹងនូវសព្វញ្ញុតញ្ញាណ បានឃើញអ្នកច្បាស់ហើយ ។ បទថា **បុនគេហំ (ផ្ទះទៀត)** អ្នកនឹងធ្វើផ្ទះរបស់តថាគត ពោលគឺ អត្តភាពក្នុងសង្សារវដ្តនេះទៀតមិនបានឡើយ ។

បទថា **សព្វា តេ ផាសុកា ភគ្គា (ឆ្អឹងជំនីគ្រប់ចំណែករបស់អ្នក តថា-គតកាច់បំបាក់ហើយ)** សេចក្តីថា ឆ្អឹងជំនីរ ពោលគឺ កិលេសដ៏សេសទាំងអស់របស់អ្នក តថាគតកាច់បំបាក់ហើយ ។ បទថា **គហកូដំ វិសង្ខតំ (ជំបូលផ្ទះតថាគតក៏រុះរើចេញហើយ)** សេចក្តីថា សូម្បីមណ្ឌលហោជាង ពោលគឺ អវិជ្ជានៃផ្ទះ គឺ អត្តភាពដែលអ្នកសាងហើយ តថាគតក៏កម្ចាត់បង់ចោលហើយ ។

បទថា **វិសង្ខារគតំ ចិត្តំ (ចិត្តរបស់តថាគតដល់នូវធម៌ដែលជាគ្រឿង**

តាក់តែងប្រាសទៅហើយ) សេចក្តីថា ឥឡូវនេះ ចិត្តរបស់តថាគតដល់ គឺ ចូលដល់ធម៌ដែលប្រាសចាកគ្រឿងតាក់តែងហើយ គឺ ព្រះនិព្វាន ដោយអំណាចនៃការធ្វើឲ្យជាអារម្មណ៍ ។ បទថា **តណ្ហានំ ខយមជ្ឈគា (តថាគតចាក់ធ្លុះធម៌ដែលអស់តណ្ហាហើយ)** សេចក្តីថា តថាគតបានសម្រេចព្រះអរហត្ត ពោលគឺធម៌ដែលជាទីអស់ទៅនៃតណ្ហាទាំងឡាយហើយ ។

ចប់ រឿងបឋមពោធិកាល

៩. រឿងបុត្រសេដ្ឋីមានទ្រព្យច្រើន

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅក្នុងព្រៃឥសិបតនមិគទាយវ័ន ទ្រង់ប្រារព្ធបុត្រសេដ្ឋីអ្នកមានទ្រព្យច្រើន ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា ***អចរិត្វា ព្រហ្មចរិយំ (មិនប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ)*** *ជាដើម ។*

ពួកអ្នកលេងបបួលសេដ្ឋីបុត្រឱ្យផឹកសុរា

ដូចបានស្តាប់មក សេដ្ឋីបុត្រនោះ កើតក្នុងត្រកូលអ្នកមានសម្បត្តិ ៨០ កោដិ ក្នុងក្រុងពារាណសី ។ គ្រានោះ មាតាបិតានៃសេដ្ឋីបុត្រនោះ គិតគ្នាថា "ត្រកូលរបស់យើង មានគំនរទ្រព្យច្រើន យើងនឹងប្រគល់គំនរទ្រព្យនោះឲ្យបុត្ររបស់យើងប្រើប្រាស់យ៉ាងសប្បាយ កិច្ចដោយការងារដទៃមិនចាំបាច់មាន" ដូច្នេះហើយ ទើបឲ្យកូនសិក្សាសិល្បៈ ត្រឹមតែការរាំ ច្រៀង និងការប្រគំតែប៉ុណ្ណោះ ។ ក៏ក្នុងនគរនោះឯង មានធីតាម្នាក់កើតក្នុងត្រកូលមួយទៀត ដែលមានសម្បត្តិ ៨០ កោដិដែរ ។ សូម្បីមាតាបិតារបស់នាង ក៏គិតដូចមាតាបិតារបស់សេដ្ឋីបុត្រដែរ ហើយក៏ឲ្យនាងសិក្សាសិល្បៈត្រឹមតែការរាំ ច្រៀង និងការប្រគំតែប៉ុណ្ណោះ ។ កាលអ្នកទាំងពីរចម្រើនវ័យហើយ ក៏រៀបការជាមួយគ្នា ក្រោយមក មាតាបិតារបស់អ្នកទាំងពីរនោះបានស្លាប់ទៅ ។ ទ្រព្យ ១៦០ កោដិ ក៏បានរួមនៅក្នុងផ្ទះតែមួយ ។ សេដ្ឋីបុត្រតែងតែទៅកាន់ទីជាទីបម្រើនៃព្រះរាជាមួយថ្ងៃ ៣ ដង ។ គ្រានោះ ពួកអ្នកលេងក្នុងនគរនោះគិតគ្នាថា "បើ

សេដ្ឋីបុត្រនេះ នឹងជាអ្នកលេងសុរា សេចក្ដីសប្បាយនឹងមានដល់ពួកយើងជាមិនខាន យើងនឹងញ៉ាំងសេដ្ឋីបុត្រឲ្យរៀនទូវភាពជាអ្នកលេងសុរា" ។ ពួកអ្នកលេងទាំងនោះ ទើបកាន់យកសុរា ចង្កាច់ និងដុំអំបិលទុកក្នុងជាយសំពត់ កាន់ផ្ដៃថាវ អង្គុយចាំមើលផ្លូវសេដ្ឋីបុត្រនោះ ចេញមកអំពីរាជត្រកូល ឃើញសេដ្ឋីបុត្រកំពុងដើរមក ក៏ផឹកសុរា យកដុំអំបិលដាក់ចូលទៅក្នុងមាត់ ខាំផ្ដៃ-ថាវ ពោលថា "សូមសេដ្ឋីបុត្ររស់នៅអស់រយៈឆ្នាំចុះ ពួកខ្ញុំអាស្រ័យលោកគប្បីជាអ្នកអាចក្នុងការទំពាស៊ី និងការផឹក" ។

បុត្រសេដ្ឋីស្ដាប់ពាក្យរបស់ពួកអ្នកលេងនោះហើយ ទើបសួរអ្នកបម្រើជិតជិតដែលដើរមកតាមក្រោយថា "ពួកនុ៎ះ គេកំពុងផឹកអ្វី?"

អ្នកបម្រើ. ពួកគេកំពុងផឹកទឹកមួយប្រភេទ លោកម្ចាស់ ។

សេដ្ឋីបុត្រ. ទឹកនោះមានរសជាតិឆ្ងាញ់ឬ?

អ្នកបម្រើ. លោកម្ចាស់ ធម្មតាទឹកដែលគួរផឹក ប្រាកដស្មើដោយទឹកនេះ មិនមានក្នុងលោកនេះទេ ។

សេដ្ឋីបុត្រខូចខ្លួនព្រោះប្រព្រឹត្តអបាយមុខ

បុត្រសេដ្ឋីនោះនិយាយថា "បើដូច្នោះ សូម្បីយើងផឹកក៏គួរ" ហើយឲ្យគេនាំយកមកបន្តិច ហើយក៏ផឹក តមកមិនយូរប៉ុន្មាន អ្នកលេងទាំងនោះដឹងថាសេដ្ឋីបុត្រចេះផឹកហើយ ក៏នាំគ្នាចោមរោមសេដ្ឋីបុត្រនោះ កាលកន្លងទៅមិនយូរ សេដ្ឋីបុត្រក៏មានបរិវារច្រើន ។ សេដ្ឋីបុត្រនោះប្រើឲ្យគេនាំសុរាមកដោយ

ទ្រព្យមួយរយខ្លះ ពីររយខ្លះ ហើយផឹក តាំងគំនរកហាបណៈទុកក្នុងទីអង្គុយ ជាដើម ផឹកសុរាបណ្ដើរ ពោលបណ្ដើរថា "ចូរនាំយកផ្កាឈើមក ដោយក-ហាបណៈនេះ ចូរនាំយកគ្រឿងក្រអូបមកដោយកហាបណៈនេះ អ្នកនេះឈ្លាស ក្នុងការរាំ អ្នកនេះឈ្លាសក្នុងការច្រៀង អ្នកនេះឈ្លាសក្នុងការប្រគំ ចូរឲ្យ ទ្រព្យមួយពាន់ដល់អ្នកនេះ ចូរឲ្យទ្រព្យពីរពាន់ដល់អ្នកនេះ" កាលសេដ្ឋីបុត្រ ចាយទ្រព្យខ្ជះខ្ជាយយ៉ាងនោះ អស់កាលមិនយូរប៉ុន្មាន ក៏ធ្វើទ្រព្យ ៨០ កោដិ ដែលជាទ្រព្យរបស់ខ្លួនឲ្យអស់ទៅ កាលហេរញ្ញិកប្រាប់ថា "លោកម្ចាស់ ទ្រព្យ របស់លោកអស់ហើយ ក៏និយាយថា "ទ្រព្យភរិយារបស់អញ មិនមានទេឬ" កាលហេរញ្ញិកប្រាប់ថា "នៅមាន" ទើបប្រាប់ថា "បើដូច្នោះ ចូរយកទ្រព្យនោះ មក" បានធ្វើទ្រព្យសម្បត្តិទាំងនោះ ឲ្យអស់ទៅយ៉ាងនោះដូចគ្នា ហើយលក់ សម្បត្តិរបស់ខ្លួនទាំងអស់ គឺ ស្រែ ចំការ យាន ពាហនៈជាដើម ដោយហោច ទៅ សូម្បីតែភាជនៈសម្រាប់ប្រើប្រាស់ សំពត់សម្រាប់ដណ្ដប់ និងសំពត់ក្រាល លក់ស៊ីផឹកអស់គ្មានសល់ ។

សេដ្ឋីបុត្រដើរសូមទាន

ក្នុងកាលដែលគេកុហក ម្ចាស់ផ្ទះបានដេញគេចេញអំពីផ្ទះ ព្រោះគេ មានទ្រព្យអស់ហើយ លក់ផ្ទះរបស់ខ្លួន ដែលធ្លាប់អាស្រ័យនៅអំពីមុន គេនាំ ភរិយាទៅអាស្រ័យនៅតាមសំយាបផ្ទះនៃជនដទៃ កាន់អំបែងដើរសូមទានគេ បរិភោគភត្តដ៏សេសអំពីជនដទៃ ។ ថ្ងៃមួយ ព្រះសាស្ដាទតឃើញអ្នកទាំងពីរ

នោះឈរនៅត្រង់ទ្វារសាលាឆាន់ រង់ចាំទទួលភោជនដែលជារបស់ភិក្ខុកំលោះ និងសាមណេរឲ្យ ទើបទ្រង់ធ្វើការញញឹមឲ្យប្រាកដ ។ គ្រានោះ ព្រះអានន្ទ ទូលសួរនូវហេតុដែលនាំឲ្យព្រះអង្គទ្រង់ញញឹម ។ ព្រះសាស្តាកាលនឹងត្រាស់ ប្រាប់នូវហេតុដែលនាំឲ្យព្រះអង្គទ្រង់ញញឹម ក៏បានត្រាស់ដូច្នេះថា “ម្នាលអានន្ទ អ្នកចូរមើលនូវសេដ្ឋីបុត្រដែលមានទ្រព្យច្រើននេះ បំផ្លាញទ្រព្យ ១៦០ កោដិ ឲ្យអស់ទៅ ហើយនាំភរិយាដើរសូមទានគេក្នុងនគរនេះឯង ម្នាលអានន្ទ បើ សេដ្ឋីបុត្រនេះ មិនញ៉ាំងភោគៈទាំងឡាយឲ្យអស់ទៅ ហើយខំប្រកបការងារ ក្នុងបឋមវ័យ គេនឹងបានជាអគ្គសេដ្ឋីក្នុងនគរនេះឯង បើចេញបួស នឹងបាន សម្រេចព្រះអរហត្ត ភរិយារបស់គេនឹងតាំងនៅក្នុងអនាគាមិផល បើមិនបំផ្លាញ ទ្រព្យឲ្យអស់ទៅ ហើយខំប្រកបការងារក្នុងមជ្ឈិមវ័យ នឹងបានជាសេដ្ឋីទីពីរ បើចេញបួសនឹងបានជាអនាគាមី ភរិយារបស់គេ នឹងតាំងនៅក្នុងសកទាគា-មិផល បើមិនធ្វើទ្រព្យឲ្យអស់ទៅ ប្រកបការងារក្នុងបច្ឆិមវ័យ នឹងបានជា សេដ្ឋីទីបី បើចេញបួសនឹងបានជាសកទាគាមី ភរិយារបស់គេនឹងតាំងនៅក្នុង សោតាបត្តិផល តែឥឡូវនេះ បុត្រសេដ្ឋីនោះ សាបសូន្យទាំងភោគៈជារបស់ គ្រហស្ថ សាបសូន្យទាំងសាមញ្ញផល (ផលរបស់សមណៈ) ក៏កាលសាប-សូន្យហើយ ទើបដូចជាសត្វក្រៀលក្នុងភក់ស្ងួតដូច្នោះ” ដូច្នេះហើយ ទើបត្រាស់ ព្រះគាថាទាំងនេះថា ៖

៩. អចរិត្វា ព្រហ្មចរិយំ   អលទ្ធា យោព្វនេ ធនំ

ជិណ្ណកោញ្ចាវ ឈាយន្តិ ខីណមច្ឆេវ បល្លលេ
អចរិត្វា ព្រហ្មចរិយំ អលទ្ធា យោព្វនេ ធនំ
សេន្តិ ចាបាតិខីណាវ បុរាណានិ អនុត្ថុនំ ។

ជនពាលទាំងឡាយ មិនប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ មិនបានទ្រព្យក្នុងកាលខ្លួននៅជាកំលោះក្រមុំ រមែងសញ្ជប់សញ្ជឹង ដូចសត្វក្រៀលចាស់សំកុកនៅក្នុង ភក់ដែលអស់ត្រីហើយ ។ ជនពាលទាំងឡាយ មិនប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ មិនបានទ្រព្យ ក្នុងកាលខ្លួននៅជាកំលោះក្រមុំ រមែងដេកថ្ងូរ សោកស្ដាយទ្រព្យចាស់ទាំងឡាយ ដូចព្រួញដែលផុតចាកខ្សែបន្ទោះដូច្នោះ ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្ដាបទទាំងនោះ បទថា **អចរិត្វា** *(មិនប្រព្រឹត្ត) សេចក្ដីថា មិននៅដោយការប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយាវាស ។ បទថា* **យោព្វនេ** *(គ្រានៅកំលោះក្រមុំ) សេចក្ដីថា មិនបានទ្រព្យក្នុងកាលដែលខ្លួនអាចញុំាងភោគៈដែលមិនទាន់កើតឲ្យកើតឡើង ឬរក្សាភោគៈដែលកើតឡើងហើយ ។ បទថា* **ខីណមច្ឆេ** **(ទីអស់ត្រី)** *សេចក្ដីថា ជនពាលបែបនោះ រមែងសោកសៅ ដូចសត្វក្រៀលចាស់មានស្លាបអស់ហើយ សោកសៅនៅក្នុងភក់ ។ ដែលឈ្មោះថា អស់ត្រីហើយ ព្រោះមិនមានទឹក មានពាក្យអធិប្បាយទុកដូច្នេះថា "ការមិនមានទីនៅរបស់ជនពាលទាំងនេះ ដូចជាការមិនមានទឹកក្នុងភក់ ។ ការមិនមានភោគៈរបស់ជន*

ជនពាលទាំងនេះ ដូចជាការអស់ត្រី ការមិនអាចនឹងប្រមូលភោគៈទុកបានតាមផ្លូវទឹក ឬតាមផ្លូវគោកជាដើម ក្នុងកាលនេះឯង ជនពាលទាំងនេះ ទុកដូចជាការមិនមានការហើរឡើងទៅនៃសត្វក្រៀលដែលអស់ស្លាបហើយ ព្រោះហេតុនោះ ជនពាលទាំងនោះ ទើបដេកសញ្ជប់សញ្ជឹងនៅក្នុងទីនេះឯង ដូចសត្វក្រៀលដែលមានស្លាបអស់ហើយ ដូច្នោះ ។

បទថា **ចាបាតិខីណាវ (ដូចគ្រាប់ព្រួញដែលផុតអំពីបន្ទោះ)** សេចក្តីថា ផុតចាកបន្ទោះ គឺ ផុតហើយចាកខ្សែបន្ទោះ មានពាក្យអធិប្បាយពោលទុកដូច្នេះថា "កូនសររបូតផុតពីបន្ទោះទៅតាមកម្លាំង ហើយធ្លាក់ កាលមិនមាននរណាចាប់លើកឡើង ក៏ត្រូវជាចំណីរបស់ពពួកសត្វកណ្តៀរក្នុងទីនោះឯងយ៉ាងណា ជនពាលទាំងនេះ ក៏ដូច្នោះ កន្លងវ័យទាំងបីទៅហើយ ក៏នឹងចូលដល់មរណៈ ព្រោះការមិនអាចនឹងរើខ្លួនឡើងបានក្នុងកាលនេះ ព្រោះដូច្នោះទើបព្រះមានព្រះភាគជាម្ចាស់ត្រាស់ថា **សេន្តិ ចាបាតិខីណាវ (រមែងដេក... ដូចកូនសរដែលផុតចាកបន្ទោះ**" ។

បទថា **បុរាណានិ អនុត្ថុនំ (វិនាសសូម្បីផ្ទះចាស់)** សេចក្តីថា រមែងដេកសោកសង្រេង គឺ សោកស្តាយរបស់ដែលខ្លួនធ្លាប់ស៊ី ធ្លាប់ផឹក របាំរាំច្រៀង និងការប្រគំជាដើម ដែលខ្លួនធ្វើហើយក្នុងកាលមុនថា "ពួកយើងស៊ីហើយយ៉ាងនេះ ផឹកហើយយ៉ាងនេះ" ។

ក្នុងកាលចប់ព្រះធម៌ទេសនា ជនជាច្រើន បានសម្រេចអរិយផលទាំង

ឡាយ មានសោតាបត្តិផលជាដើម ដូច្នេះឯង ។

ចប់ រឿងបុត្រសេដ្ឋីអ្នកមានទ្រព្យច្រើន

ចប់ជរាវគ្គវណ្ណនា វគ្គទី ១១

ក្នុងវគ្គនេះរួមមាន ០៩ រឿង

១.រឿងស្ត្រីជាសំឡាញ់នាងវិសាខា ២. រឿងនាងសិរិមា
៣.រឿងព្រះនាងឧត្តរាថេរី ៤. រឿងព្រះអធិមានិកភិក្ខុ
៥.រឿងព្រះនាងរូបនន្ទាថេរី ៦.រឿងព្រះនាងមល្លិកាទេវី
៧.រឿងភិក្ខុលោឡុទាយី ៨.រឿងបឋមពោធិកាល
៩.រឿងបុត្តសេដ្ឋីអ្នកមានទ្រព្យច្រើន

រាយនាមសប្បុរសជន
ចូលរួមកសាងគម្ពីរអដ្ឋកថា

- ឧបាសក តាំង សុផល ឧបាសិកា ឡុង កេង ព្រមទាំងបុត្ត និងចៅ $ 200 USA
- ឧបាសិកា តាំង ស៊ីថា ព្រមទាំងស្វាមី និងបុត្ត .... $ 100 USA
- ឧបាសិកា តាំង ដល្វា ព្រមទាំងស្វាមី និងបុត្ត .... $ 100 USA
- កុមារី តាំង សុមាវតី .... $ 100 USA
- ឧបាសិកា វួច លាង និងបុត្ត .... $ 100 AUS